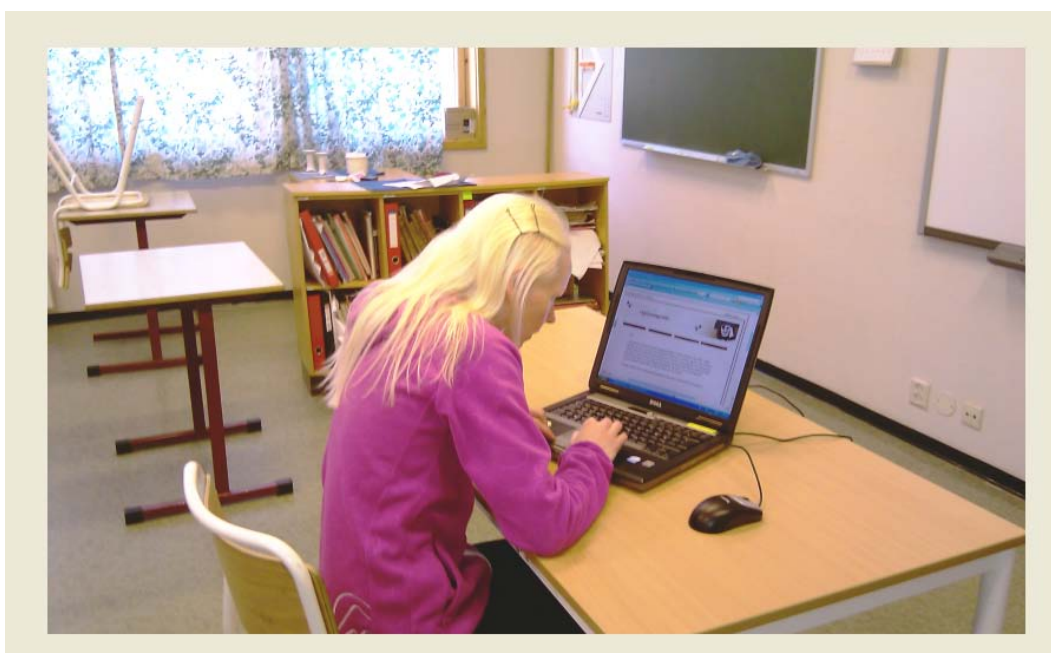

Meiningsskaping i digitale multimodale fagtekstar.
Ein studie av leseveg og det modale samspelet når
elevar les digitale multimodale tekstar

DATASAMLING

Mastergrad IKT i læring
Vår 2010

Anne Marie Gamlem Rabba
Høgskulen Stord/ Haugesund
Avdeling Stord

INNHALD

Datasamling 1: Transkripsjon av lesar 4

Datasamling 2: Transkripsjon av lesar 1

Datasamling 3: Transkripsjon av lesar 2

Datasamling 4: Transkripsjon av lesar 5

Datasamling 5: Transkripsjon av lesar 6

Datasamling 6: Transkripsjon av lesar 3

Datasamling 7: Transkripsjon av lesar 7

Datasamling 8: Transkripsjon av lesar 8

Datasamling nr. 1: LESAR 4

Om lesar

- Gut
- Har god leseforståing i papirbaserte multimodale tekstar og i digitale tekstar
- Brukar mykje tid på datamaskina og Internett og favorittane er: Facebook, You Tube, Amobil, nettaviser og spel
- Likar å lesa på skjerm
- Lagar egne digitale tekstar, har god digital kompetanse
- Observasjon:
- fotblad att og fram i "halvsirkel" rørsler blikket fokusert på skjermen
 - blikket beveger seg raskt over skjermen
 - rolege rørsler med musepeikar

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg meta funksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	-------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Funksjon: overskrift. Ikkje klikkbar. Venstre del av menylinja.		" Eg kikka først på overskrifta , Opplysningstida, etterpå såg eg på biletet av Holberg og så gjekk eg ned til skriftteksten. Eg tar liksom menylinja etter eg har lese. Eg byrjar frå venstre fordi på dei fleste sidene startar ein, eller dei fleste side "startar" frå venstre. Meny er greitt å ha på venstre side fordi då kan du sjå med ein gong om det er noko interessant."
	Bilete – høgre side oppe i menylinja av L. Holberg som er ein av forfattarane ein kan lesa om i ressursen.		
Hei ...og velkommen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 skjedde det mykje. Lær meir om forfattere, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeoppvækkaren Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høvrt om Det Norske Selskap? Johan Herman Wessel? Eller kanskje ikkje? Og kva er egentleg Encyklopedien, og kvifor var det så populært i opplysningstida? Fortel ikkje på desse sidene kan du få svar! PS: glem ikkje å få med deg opplysningstidas siste nytt i slodrespalta Sett og hørt.	Skrifttekst – midt på. Moglege handlingar: <ul style="list-style-type: none"> - Les skriftteksten - ved mus over orda "Sett & Hørt" (som er ei lenkja): blåfargen indikerer at denne lenkja inneheld meir informasjon ved klikk: lesar vert sendt vidare til "Sett & Hørt"		

	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiverast.</p>	<p>Lesar klikkar på lenkja "Diktarene og litteraturen."</p>	
---	---	---	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

<p>" Eg har no lese om opplysningstida. Idealet for denne perioden var at folket skulle læra om seg sjølve og det rundt seg. Folk skulle verta opplyste og finna ut korleis ting var. "</p>		
---	--	--

Side 2:
Diktarene og litteraturen:
Diktinga sitt grunnlag

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningssskaping
--	--	---	---

<p>Diktinga sitt grunnlag Litteraturen si oppgåve var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skreiv no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludwig van Beethoven skreiv musikk.</p>	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt</p>		
<p>Ludvig Holberg - den poetiske raptus Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han opptatt av trua på fornitt og kunnskap, var litt av ein nor samfunnsrefar og komedieforfattar. Les meir >></p> <p>Det Norske Selskab Var ein uhøgdeleg forening av festglade, norske student som samla seg til debatt på Madan Juels kaffihus i København. Les meir >></p> <p>Johan Herman Wessel Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers. Les meir >></p> <p>Ludwig van Beethoven Verdskjent komponist, døv på begge øyrer og veldig opptat fridom, likskap og brorskap. Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiir deg vidare til ny informasjon.</p>	<p>Let musepeikaren følgja "Les meir"- tekstane under ordet. Hurtige rørsler.</p>	<p>"Eg har markøren under orda medan eg les, eller, markøren er "bortpå" i området der eg festar blikket".</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>" Eg har no lese om idealet i opplysningstida og korleis menneska trudde det ville gjere folk glade ved å forstå verda betre. Djupare inn i dette skal me nå etterpå."</p>	<p>For å finna meir ut om temaet. For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut av det.</p>	

Side 3: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Leesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skriftekst + intern lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.	Klikkar på lenkja.	"Eg las alle desse innleiingstekstane før eg las vidare, sjølv om eg hadde bestemt meg på førehand om å lesa i rekkefølga. Det er vanleg."
	Overskrift - venstre Moglege handlingar: Les for å orientera seg om innhaldet i teksten under		
	Skriftekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.	Fører markøren raskt ned på det blå feltet i rullefeltboksen for å sjekka lengde. Bruker venstre tast + markør når han rullar ned sida. Byrjar å lesa i første avsnitt og fortset nedover.	" Dette gjer eg for å finna ut om den er lang. Eg les den sjølv om den er lang."

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
" Eg har no lese om kor stor makt kyrkja hadde i samfunnet i denne perioden. Men også at folk vart meir og meir kunnskapsrike. Folk vart opplyste. Kyrkja	For å finna meir ut om tema. For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut av det.	

<p>ville at menneska skulle følgja Gud og kyrkja, og mange vart pga. dette. I Frankrike vart det gitt ut eit leksikon som skulle lysa opp folk, nemleg Encyklopedien. Franskmannen Voltaire vert rekna som den største filosofen i denne perioden og var med på å hjelpa folket på veg mot vitskapen.”</p>		
--	--	--

Svar på spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida som har akkurat nå | Diktning og litteratur | Filosefane | Sett & høyr

Opprøtarane og embedsmennene

I 1600 blei det innført eneveldig kongemakt i Danmark- Norge, noko som betydde at den felles kongen hadde og styrte til i Danmark. Då den eneveldige kongen stort sett var uskikka til å styra var det trevnde embedsmennene, altså prester og offiserar, som styrte. I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som drev handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trong for å overleva. Desse var misnøgdde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Finne gjorde opprør mot embedsmennene. Christian Jensen Lofthus var bonde, men drev og så med handel og høge skog. Dette var ikkje lovleg; en bonde hadde ikkje lov å driva med handel. Embedsmennene forlanga at han skulle arresteras, men Lofthus nekta. Mange hundre bønder støtta han, med likevel vart han satt i fengsel på Akershus festning. Her sat han til han døydde.

Ein annan kjent norsk folkeopprørar er Hans Nielsen Hauge (1771- 1824). Hauge reiste rundt og tala om Gud på gardane. Der han var på det alltid å samla seg mange

Side 4: Opprøtarane og embedsstanden

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>LES HIER</p> <p>Opprøtarar og embedsstanden</p> <p>I norske byar vaks det fram eit borgarskap som drev handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trong for å overleva. Desse var misnøgdde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Opprøtarane Christian Jensen Lofthus var det ein kallar for opprørar...</p> <p>Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + lenkja - venstre</p> <p>Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon - ved klikk: lesar vert sendt vidare. 	<p>Klikkar på lenkja etter å ha lese tekstutdraget.</p>	
<p>Opprøtarane og embedsmennene</p>	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for meir info.</p>		

<p>teiste rundt og tala om Gud på gardane. Der han var på folk. Ein av grunnane til dette kan vere at Hauge ikkje berre snakka også om korleis bøndene kunne dyrka jorda si bette. Jesse møta møtte Hauge motstand. Kongen hadde bestemt danna prestar hadde lov å forkyne Guds ord. Hauge vart flet han gjorde var derfor ulovleg. Han sat lenge i fengsel. tetta han likevel i det arbeidet han hadde gjort.</p> <p>gjølv om handelsmennene i byane var rike, var dei likevel i andelen føregjekk. All handel gjekk gjennom København midtpunkt. Her låg alle bankane, universitetet og børsen. vart å gje uttrykk for misnøye, og krev ein eigen norsk bank. Byrjar å verte bevisste på at dei vil ha sitt eige, og ikkje bli Danmark.</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Rullar raskt ned og opp. Byrjar å lesa til venstre i første avsnitt, fortsett suksessivt.</p>	<p>”Eg byrjar alltid å lesa i byrjinga og så nedover. Det går ganske fort når eg les, augo på ein måte glir over teksten. Her gjekk eg tilbake etterpå for å lesa nokre setningar litt seinare tempo, for eg visste at eg skulle svara på kva eg hadde lese.”</p>
	<p>Bilete – venstre midten Funksjon: visa korleis Christian J. Lofthus og Hans Nilsen Hauge såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>	<p>Markør ligg midt på bilete.</p>	<p>”Det er lettare å få med seg detaljar på bilete som har fargar på seg.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Teksten eg no las handla om opprørarane i Noreg. Noreg var på denne tida i union med Danmark. Mange var misfornøgde med korleis Noreg var styrt, ein av desse var Lofthus. Han var bonde men dreiv med handel (noko som ikkje var lov for ein bonde)”. Han vart seinare arrestert for dette og sat i fengsel til han døydde. Folket ville verta frie, få eigne bankar og universitet.”</p>	<p>For å finna meir ut om tema. For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut av det.</p>	

Side 5: Klassisk arkitektur

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Skrifttekst + lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av tekstane under temaet. Moglege handlingar: - lesa skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon Ved klikk: lesar vert sendt vidare.</p>		
<p>Les meir >> Klassisismen - stilen som påverka arkitekturen Klassisismen er ein periode i kunst, arkitektur og litteraturen på 1700-talet. Alle periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur..... Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + lenkja – høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten Moglege handlingar: - lesa skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon Ved klikk: lesar vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	
<p>Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar</p>	<p>Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om. Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon, eller kikka på biletet.</p>		

<p>I Noreg vart dei største offentlege bygga bygd i tegl medan herregårdar vart bygde i tre. Nedover i Europa vart husa be har same tilgang på tre. Særtekket var at husa hadde heiltaket ved gesimsen, arkoppbygg, søylemotiv i fasaden, enge smårutete vindauge. Linjene på huset var strenge og stykke</p>	<p>Skrifttekst – hovudtekst – midten Funksjon: Fortelja om arkitektur i opplysningstida. Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon, eller kikka på biletet.</p>		<p>”Altså, eg er ikkje så veldig flink å bruka ordbok... Eg kan jo bruka den, men det blir ikkje til at eg brukar den sjølv om eg ser ord eg ikkje er heilt sikker på kva tyder. Men her forsto eg jo det meste ut av samanhengen, sjølv om det er ord eg ikkje er heilt sikker på.”</p>
	<p>Bilete – venstre Funksjon: skal visa stilen på murhusa, desse frå overklassen. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.</p>	<p>Markør + blick på biletet.</p>	<p>”Det er greitt å sjå korleis husa du les om ser ut. Bilete gjer det lettare å forstå.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”Eg har no lese om arkitekturen på denne tida. Ideala for byggverk var majestetisk, ro og orden. Både inne og ute skulle det følgja denne stilen. Klassisismen vert arkitekturen kalla.”</p>	<p>For å finna meir ut om tema. For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut av det</p>	

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitätsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meiningsskaping</p>
	<p>Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon, eller kikka på biletet.</p>		
<p>opplyse og underhalde. Språk skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden f opplysningstida, den snikket, tunge barokke stilen, blei ste kritisert. Teater og skodespe veldig populært, og fleire lje forfattarar skreiv no sine stø verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponist Ludvig van Beethoven skreiv musikk.</p>	<p>Skrifttekst – hovudtekst – midten Funksjon: Fortelja om diktinga i opplysningstida.. Moglege handlingar: lesa</p>		

	skriftteksten for å få meir informasjon, eller kikka på biletet.		
--	--	--	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

” Her las eg om litteraturen i opplysningstida. Det som vart skrive skulle vera opplysande samtidig som det var ordentlig. Ofte inneheldt det eit snev av humor. No var det slutt på denne tunge barokke stilen.”	For å finna meir ut om temaet For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut av det	
---	---	--

The screenshot shows a digital resource page titled "Opplysningstida". It has a navigation menu with categories: "Tida, samfunn, arkitektur", "Diktarane og litteraturen", "Filosofane", and "Sett & Hørt". The selected category is "Diktarane og litteraturen". Below the menu, there is a heading "Ludvig Holberg - den poetiske raptus" and a small portrait of Ludvig Holberg. The text below the portrait discusses his life and works, mentioning Erasmus Montanus and Rasmus Berg.

Side 6: Diktarane og litteraturen:
Ludvig Holberg – den poetiske raptus

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningssskaping
↓ Ludvig Holberg - den poetiske raptus	Overskrift – venstre oppe Funksjon: Ikkje klikkbar.	Markør i ro. Augo sveipar over skriftteksten.	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Seft & Hart

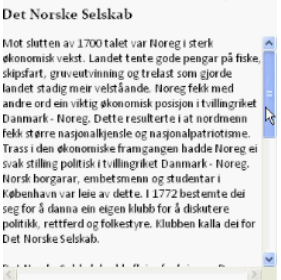

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruuevntvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danna ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Side 7: Diktarane og litteraturen:
Det Norske Selskab

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Skrifttekst – hovudtekst – venstre Funksjon: Fortelja om diktarane i Det Norske Selskab Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon, eller kikka på biletet.</p>	<p>Lesar rullar kjapt ned og opp att med musepeikar. Alt skjer i løpet av eit par sekund. Brukar deretter pil ned og opp på tastaturet. Let markøren liggja i ro i det blå rullefeltet.</p>	
	<p>Bilete – høgre Funksjon: skal visa Det Norske Selskab. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: ingen informasjon</p>		<p>” Kikka på dette bilete fordi at det har fargar. Svart og kvitt er kjedeleg, så då ser eg ikkje på bilete. Når det er fargar glir augo <i>fortare</i> over bilete. Men dette er tross alt på venstre side, det er jo noko du ser veldig fort... Eg ser ikkje nøye på detaljane i biletet. Eller, er det detaljar som er lette å sjå, så ser eg dei jo. Mannen midt på i biletet er vel kanskje det eg ser først i biletet.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Her har eg lese om det norske selskap. Dette var ein viktig organisasjon i Danmark (laga av nordmenn). Her diskuterte dei politikk og støtta Noreg. Den viktigaste saka dei fekk gjennom var å få eit universitet i Oslo. Skulle nordmenn studere på denne tida måtte dei reisa heilt til København. Dei hadde møta sine i ein kaffibar i København kor dei fortalde vitsar, historiar og diskuterte saker om Noreg.”</p>	<p>For å finna meir ut om tema For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut av det For å lesa dette</p>	

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet i ”Det Norske Selskap”¹

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur
Diktarane og litteraturen
Filosofane
Sett & Hørt

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norske borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danne ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker, og ei av dei viktigaste var å få universitet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben som elles var ein uhøgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Adam Juels kaffihus. På møta snakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte taler, vitsar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla i store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelalderen. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer, og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Kjemperes Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

¹ ----- blå farge viser til medlemmane i klubben
----- grøn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben
----- rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman
----- brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete
→ svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

Datasamling nr. 2: LESAR 1

Om lesar

- Gut
- Har god leseforståing i papirbaserte multimodale tekstar
- Brukar mykje tid på datamaskina og Internett
- Observasjon:
 - sit tilbakelemt på stolen med beina i kross
 - blikket beveger seg roleg over skjermen
 - rolege rørsler med musepeikar

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningssskaping</p>
	<p>Verbaltekst – overskrift viktig modalitet på startside. Ikkje klikkbar. Venstre.</p>	<p>Markør føl augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Rolege, bestemte rørsler med musepeikar.</p>	<p>”Eg las berre over alt fort då eg opna sida. Eg les frå venstre til høgre for å skjønna poenget, for eg tenkte at det var rekkefølga, og at det var det eg måtte ta utgangspunkt i. Eg merka at det var ei lenkja då den vart blå, og då det stod ”Sett & Hørt forsto eg det var noko humoristisk. Så separte den til slutt, då.”</p>
<p>Heil</p> <p>...og velkomen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 skjedde det mykje. Lær meir om forfattere, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeopprøret Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høyrte om Det Norske Selskap? Johan Herman Wessel? Eller kanskje ikkje? Og kva er eigentleg Encyklopedien, og kvifor var det så populært i opplysningstida? Fortel ikkje på desse sidene kan du få svar!</p> <p>PS: gleym ikkje á fá med deg opplysningstidas siste nytt i slodrespalta Sett og hørt.</p>	<p>Skrifttekst – midt på.</p> <p>Funksjon: informasjon om tema og retoriske spm for å leia lesar inn i mot det som er viktig å lesa om.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lese skriftteksten - ved mus over orda ”Sett & Hørt” (som er ei lenkja): blåfargen indikerer at denne lenkja inneheld meir informasjon - ved klikk: lesar vert sendt vidare til ”Sett & Hørt” 	<p>Markør føl augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Siste del av skriftteksten vert blå – lesar går ikkje inn på lenkja.</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

"Denne teksten handla om kva eg kunne finne på denne sida."	For å finna meir ut om temaet	
---	-------------------------------	--

24 spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, samfunn, aktebrett | **Diktarane og litteraturen** | Plassefaue | Sett & Hart

Diktinga sitt grunnlag
Litteraturen si oppgave var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skreiv no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludvig van Beethoven skreiv musikk.

Ludvig Holberg - den poetiske raptus
Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein moromann, samfunnsrefsar og komedieforfattar.
Les meir >>

Det Norske Selskab
Var ein uhøgdeleg forening av festglade, norske studentar som samla seg til debatt på Madan Juels kaféhus i København.
Les meir >>

Johan Herman Wessel
Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers.
Les meir >>

Ludwig van Beethoven
Verdskjent komponist, dei på begge øyret og veldig opptatt av fridom, kjærskap og brorskap.
Les meir >>

Side 2:
Diktarane og litteraturen:
Diktinga sitt grunnlag

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
<p>Diktinga sitt grunnlag Litteraturen si oppgave var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skreiv no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludvig van Beethoven skreiv musikk.</p>	<p>Skrifttekst – midt på i rulletekstboks Funksjon: hovudskrifttekst om tema Moglege handlingar: - rulla opp og ned i rulletekstboks - byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Markør føl augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Rolege, bestemte rørsler med musepeikar.</p>	<p>"Les innleiingane litt seinare, dei er liksom litt viktigare – ein får jo vita kva alt det andre på sida handlar om."</p>
<p>Ludvig Holberg - den poetiske raptus Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein moromann, samfunnsrefsar og komedieforfattar. Les meir >></p> <p>Det Norske Selskab Var ein uhøgdeleg forening av festglade, norske studentar som samla seg til debatt på Madan Juels kaféhus i København. Les meir >></p> <p>Johan Herman Wessel Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers. Les meir >></p> <p>Ludwig van Beethoven Verdskjent komponist, dei på begge øyret og veldig opptatt av fridom, kjærskap og brorskap. Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + lenkje – høgge Funksjon: er ein smakebit på resten av tekstane under temaet. Moglege handlingar: - lesa skriftteksten</p>	<p>Let musepeikaren følgja "les meir" ingress tekstane under ordet. Kjappe rørsler med pil + auger.</p>	<p>"Eg sveipa raskt over alternativa her. Men eg klikkar alltid den første "les meir" uansett først, for det kan jo hende at eg gløymer</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar vert sendt vidare.</p>		<p>meg ut viss ikkje, og ende opp med å lesa same tekst to gonger – og det er jo unødvendig.”</p>
--	--	--	---

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

<p>” Denne teksten handla om diktarane og litteraturen under opplysningstida.”</p>	<p>For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut av det.</p>	<p>Vurderer svara nøye.</p>
--	--	-----------------------------

The screenshot shows a website titled "Opplysningstida" with a navigation menu containing "Tida, samfunn, arkitektur", "Diktarane og litteraturen", "Filosofane", and "Sett & Høyr". Below the menu, there is a section for "Ludvig Holberg - den poetiske raptus" which includes a portrait of Holberg and a text snippet starting with "og tar han med heim til baronen. Jeppe vaknar i baronen si seng, og trur derfor han er baronen. Jeppe avgjer med det same at fogden skal hengast. Han viser seg som ein tyrann når det er han som er baronen. Men moroa varer ikkje lenge; Jeppe vert ført tilbake til jammerlege kvardag, kona gir han pryl og skjeller han ut for å vera ein doven og urdigeleg person! Som svar på dette seier Jeppe at: Alle vert at Jeppe drikk, men det er ingen som spør kviforhan drikk." Below this is another text snippet: "I eit anna hjent verk, Erasmus Montanus, kritiserer og latterleggjer Holberg latinstudentar og såkalla lærde i samfunnet. I komedien skildrar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg sjølv det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg med uforstålege ord."

Side 3: Diktarane og litteraturen:
Ludvig Holberg – den poetiske raptus

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningssskaping</p>
<p>↓ Ludvig Holberg - den poetiske raptus</p>	<p>Verbaltekst – viktig modalitet på startside. Ikkje klikkbar. Venstre oppe.</p>	<p>Markør i ro. Augo sveipar over skrifteksten.</p>	

<p>og tar han med heim til baronen. Jeppe vaknar i baronen si seng, og trur derfor han er baronen. Jeppe avger med det same at lesjes skillevest. Han står seg som ein forann når det er han som er baronen. Han minna vane å lesje Jeppe vert fort tilhøve til jensenslege kvarting. Kona på han prøf og dykkar han ut for å vese ein do-an og vedgådd person! Som siar på dette case Jeppe at: Alla velt at Jeppe drikk, men det er neppe som spør i sje/han drikk.</p> <p>I et anna kjent verk, Erasmus Montanus, fortæller og latterlegger Holberg latenzendent og såkalla berde i samfunnet. I komedien skildar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg sjølv det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg med uforståelege ord.</p>	<p>Skrifttekst – hovudtekst – midten Funksjon: Fortelja om diktinga i opplysningstida.. Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon, eller kikka på biletet.</p>	<p>Rullar ned til slutten på skrifttekst og oppatt med svært hurtige rørsler. Brukar deretter pil opp og pil ned på tastaturet i lesinga. Les alt ein gong, tek deretter for seg nokre deler. Lesar let markøren følgja under orda i lesinga.</p>	<p>” Eg gjer den rullebevegelsen for å finna ut kor masse det er å lesa. Det er vel ein vane, det er noko eg alltid gjere. Når noko er viktig å få med seg, les eg seinare og har musepeikar under for å få det skikkeleg med meg, sånn som her.”</p>
	<p>Verbaltekst – intern lenkja . Klikkbar. Venstre hjørne nede.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	<p>” Film er grei avveksling frå lesinga det. Rekna med det var om Ludvig Holberg som eg hadde lese om.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

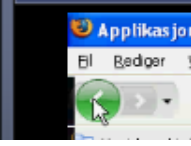

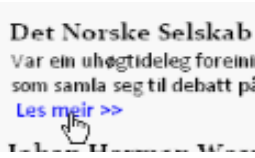
<p>” Eg las i denne teksten om ein forfattar som hadde stor suksess som komedieforfattar.”</p>	<p>For eg synest denne teksten var lett å lesa og morosam å forstå.</p>	<p>Vurderar svara nøye før endeleg val.</p>
--	---	---

Side 4: Diktarane og litteraturen: Film

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
--	---	---	---

	Ekstern lenkja ut av ressursen. Klikkbar. Høgre.	Klikkar på lenkja.	” Det tok tid før den opna seg. Då klikka eg berre tilbake. Tok så tid.”
		Filmen lastar. Lesar lagar sirkelrørsler med musepeikar. (Lesar gjer dette når han ventar)	
	”Tilbake”- pil i Mozilla Firefox Venstre hjørne øvst.	Lesar klikkar seg tilbake.	
	Øvst oppe i midten og ned.	Beveger musepeikar loddrett nedover teksten, i midten. Raske rørsler.	” Dette hadde eg jo lest før, så då les eg berre nokre av orda for å forstå. Treng ikkje lesa teksten heilt ut.”
	Skrifttekst + lenkja – høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten. Moglege handlingar: - lese skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon Ved klikk: lesar vert sendt vidare.	Klikkar på lenkja til Det Norske Selskap.	”Eg gjekk inn her fordi at det var den neste ”Les meir” i rekkefølga etter Ludvig Holberg.

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

” I denne teksten las eg om to av skodespela til forfattaren. Skodespela handlar om Jeppe og Erasmus som begge ofte hamna opp i misforståelser.”	Eg såg det var bilete og film på sida, fin avveksling frå skriftteksten.	
--	--	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Seft & Hart

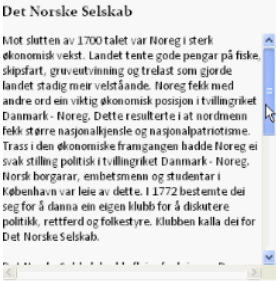

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruuevntvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalhjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danna ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Side 5: Diktarane og litteraturen:
Det Norske Selskab

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meiningsskaping</p>
	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>	<p>Lesar rullar kjapt ned og opp att med musepeikar. Alt skjer i løpet av eit par sekund. Brukar deretter pil ned og opp på tastaturet. Let markøren liggja i ro i det blå rullefeltet.</p>	<p>”Det å rulla opp og ned er ein fast vane eg har, men det er jo berre for å finna ut om det er masse å lesa. Det som verkar kjedeleg å lesa les eg fortare gjennom. Eg trur ikkje eg får med meg <i>alt</i> då, men...”</p>
	<p>Bilete – alt tekst kjem til syne ved markør over. Ikkje klikkbart. Høgre.</p>	<p>Markør i det blå rullefeltet. Deretter over biletet, veldig kort.</p>	<p>”Det er litt greitt med biletet her, for det viser kven som var med i gruppa og det dei heldt på med. Det gjere det jo med ein gong litt meir spennande.”</p>
	<p>Menylinje – venstre oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		<p>”Eg klikka berre for å koma tilbake til hovudsida igjen – for å lesa vidare.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

" I denne teksten las eg om det norske selskab, dei møtte ofte kvarandre på kafe for og diskutera norsk politikk. "	Blankt	
---	--------	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hørt

Diktinga sitt grunnlag
Litteraturen si oppgave var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skreiv no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludvig van Beethoven skreiv musikk.

Ludvig Holberg - den poetiske raptus
Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein moromann, samfunnsrefsar og komedieforfattar.
Les meir >>

Det Norske Selskab
Var ein uhøgtideleg foreining av festglade, norske studentar som samla seg til debatt på Madan Juels kaffihus i København.
Les meir >>

Johan Herman Wessel
Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers
Les meir >>

Ludwig van Beethoven
Verdskient komponist. døv på begge øvrer og veldig opptatt av

Side 6: Diktarane og litteraturen
Johan Herman Wessel

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Skrifttekst + lenkja – høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lese skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar vert sendt vidare.</p>	<p>Fører markøren hurtig ned til "Les meir" under Johan Herman Wessel. Klikkar på lenkja.</p>	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hart

Johan Herman Wessel (1742 - 1785) - diktar

Wessel var presteson og fødd i Akershus. Etter å ha teke artium drog han til København for å studere. Her blei han gåande som evig student resten av livet. Han var ein humoristisk og sprudlande person, men kunne også vera tungsinndig og sorgfull. Han blei tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populært midtpunkt på grunn av sine vittige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok det ein kallar for ein lat og drikkfædig person, og levde eit bohemtilvære i fattigdom og sjukdom fram til han døde i 1785.

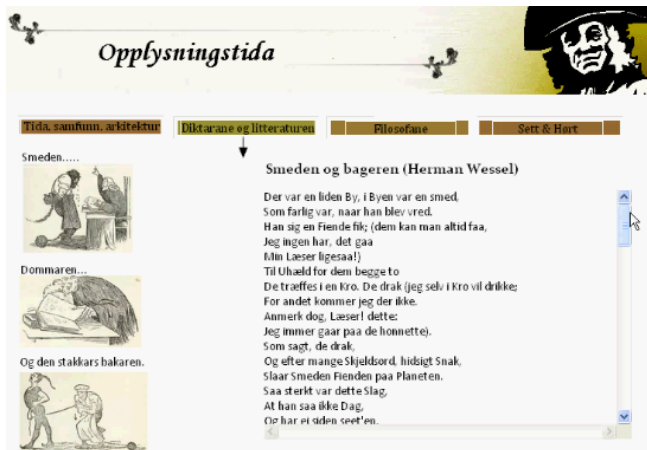
Den mest kjende verseforteljinga er Smeden og Bakeren. Her latterleggjere han rettspraksisen som føregjekk i opplysningstida. Smeden har drepe ein mann, og må derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier til dommaren at sidan byen har to bakarar, kan heller ein av dei bøta med livet i staden for den verstattelege smeden. Dommaren bestemmer seg for at den eldste av bakarane må bøta livet fordi mord med liv for liv bør bøte og det er betre å ha ein smed og ein bakar, enn ingen smed og to bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta straffa, og det tykte ikkje Wessel noko om.

Smeden og Bakeren >>
Les meir? >>

Side 7: Diktarane og litteraturen
Johan Herman Wessel

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
<p>Wessel var presteson og fødd i Akershus. Etter å ha teke artium drog han til København for å studere. Her blei han gåande som evig student resten av livet. Han var ein humoristisk og sprudlande person, men kunne også vera tungsinndig og sorgfull. Han blei tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populært midtpunkt på grunn av sine vittige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok det ein kallar for ein lat og drikkfædig person, og levde eit bohemtilvære i fattigdom og sjukdom fram til han døde i 1785.</p> <p>Den mest kjende verseforteljinga er Smeden og Bakeren. Her latterleggjere han rettspraksisen som føregjekk i opplysningstida. Smeden har drepe ein mann, og må derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier til dommaren at sidan byen har to bakarar, kan heller ein av dei bøta med livet i staden for den verstattelege smeden. Dommaren bestemmer seg for at den eldste av bakarane må bøta livet fordi mord med liv for liv bør bøte og det er betre å ha ein smed og ein bakar, enn ingen smed og to bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta straffa, og det tykte ikkje Wessel noko om.</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>	<p>Lesar rullar kjapt ned og opp att med musepeikar. Alt skjer i løpet av eit par sekund. Brukar deretter pil ned og opp på tastaturet. Let markøren liggja i ro i det blå rullefeltet.</p>	<p>”Biletet gjer ting litt meir interessant. Det som står om han i teksten passar med slik som han er kledd og sånn han ser ut. Han ser litt sliten ut.”</p>
	<p>Biletet – venstre midten Funksjon: visa korleis Wessel såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>		
	<p>Intern lenkja – venstre side.</p>	<p>Klikkar på lenkja Smeden og Bakeren.</p>	<p>”Måtte lesa diktet det stod om.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
" I denne teksten står det om forfatternen Johan Herman Wessel. Den mest kjende stykket hans er smeden og bakaren."	For å finna meir ut om tema. For eg synest denne teksten var morosam og lett å forstå.	

Side 8: Diktarane og litteraturen
Smeden og bageren

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Heilt til høgre vertikalt.	Pil opp og ned hurtig på rulletekstboksen.	
<p>Smeden og bageren (Herman Wessel)</p> <p>Der var en liden By, i Byen var en smed, Som farlig var, naar han blev vred. Han sig en Fiende fik; (dem kan man altid faa, Jeg ingen har, det gaa Min Læser ligesaa!) Til Uhaeld for dem begge to De traeffes i en Kro. De drak (jeg selv i Kro vil For andet kommer jeg der ikke. Anmerk dog, Læser! dette: Jeg immer gaar paa de honnette). Som sagt, de drak, Og efter mange Skjeldsord, hidstigt Snak, Slaar Smeden Fienden paa Planeten. Saa sterkt var dette Slag, At han saa ikke Dag, Og har ei siden seet'en.</p>	Midten – dikt.	Brukar pil ned på tastaturet. Har ein jamn rytme. Let markøren liggja i ro i det blå rullefeltet.	"Eg les tre linjer i slengen. Flyttar linjene opp med piltasten, sånn at eg ser på den same plassen på skjermen heile tida. Eg trur eg tok poenget i teksten. Me må jo straffa den som har gjort det."

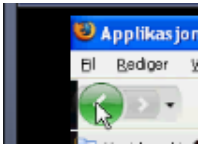
Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"Denne teksten handla om smeden og bakaren."	Veit ikkje, ikkje noko spesiell grunn. For å lesa dette.	

Side 9: Diktarane og litteraturen
Johan Herman Wessel

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Lenkja – ekstern til Skoletorget – venstre hjørne nede.	Går direkte til "Les meir" etter å ha opna sida. Klikkar på lenkja.	" Synst kanskje det var litt spennande med han. Då eg kom inn på sida såg den kjedeleg ut, eg las berre ein tre – fire linjer. Såg det var berre meir grundig om det eg allereie hadde lese."

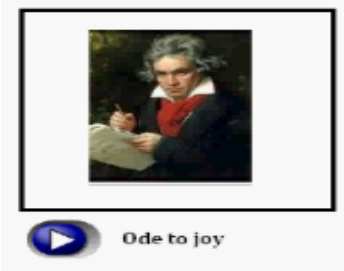

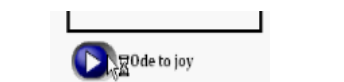
<p>Skoletorget.no</p> <p style="text-align: right;">Dikt Johan Herman Wessel</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Johan Herman Wessel</p> <p>Tekst/illustrasjoner: Ariane Schjelderup og Øyvind Olsholt/ Sist oppdatert: 15. november 2003</p> <p>Om Johan Herman Wessel</p> <p>Johan Herman Wessel ble født i Jonsned nær Vestby i Akershus. Faren var prest. Wessel gikk på Latinskolen i Oslo, og som vanlig</p>	<p>Skriftekst, bilete – venstre Ekstern lenkje</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar: Lesar for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen.</p>	<p>Rullar kjapt opp og ned. Let markøren liggja i ro nede på venstre side nokre sekund.</p>	
	<p>”Tilbake”-knapp i Mozilla Firefox – tek lesar tilbake i ressursen.</p>	<p>Fører hurtig markøren opp og klikkar på tilbake.</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
Blankt	Blankt	

Side 10: Diktarane og litteraturen
Ludwig van Beethoven

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping

	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre</p> <p>Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	
	<p>Overskrift – til orientering</p> <p>Ikkje klikkbar – venstre</p>		
	<p>Lenkja med musikk + bilete inni boksen.</p> <p>Funksjon: pila som playknapp. Klikk på pila, og du høyrer Ode to Joy. Bilete av Beethoven med noteark i handa viser at han komponerer.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten.</p> <p>-klikka på lenkja</p> <p>- gå vidare</p>	<p>Klikkar ikkje på lenkja, går vidare.</p>	<p>”Registrerte at det var ei lenkja, men ville venta med å opna den.”</p>
	<p>Skrifttekst – midt på i rulletekstboks.</p> <p>Funksjon: hovudskrifttekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>-rulla opp og ned i rulletekstboks</p> <p>-byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Fører pila nedover på rulletekstboksen. Sjekkar IKKJE lengda på teksten først. Les relativt raskt, markør vert flytta hurtig. Etter lesar har lese teksten i rulletekstboksen, rullar han opp og flyttar markøren til midt i teksten i siste del. Les grundigare, let markøren følgja orda.</p>	
	<p>Ekstern lenkja – leiar til YouTube – høgre.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	

	<p>You Tube</p>	<p>Ser på sida, men trykkjer raskt tilbake.</p>	<p>”Ombestemt meg vel, og trykte tilbake. Det var vel kanskje ikkje kjempeinteressant.”</p>
	<p>Lenkja tilbake til hovudsida – venstre hjørne øvst</p>	<p>Trykkjer tilbake med ein gong</p>	
	<p>Venstre hjørne øvst – menylinja.</p>	<p>Klikkar på ”Tida, samfunnet, arkitektur” når han er tilbake</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Denne teksten handla om Beethoven og hans største verk”.</p>	<p>For å finna meir ut om tema. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her. For eg synest denne teksten var morosam å lesa og lett å forstå.</p>	

Side 11: Tida, samfunnet og litteraturen

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Overskrift - venstre Moglege handlingar: lesa overskrifta for å finna ut om innhaldet i hovudtekst. Ikkje klikkbart.	Beveger markøren over overskrifta.	
	Ingress - venstre Moglege handlingar: lesa. Ikkje klikkbart.	Markør ligg ute i kanten.	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

" Denne teksten gav ei lita innføring i "Tida, samfunn og arkitektur".	For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut om det. For å finna meir ut om tema.	
---	--	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | Diktarene og litteraturen | Filosofane | Sett & Hørt

Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

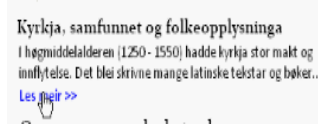
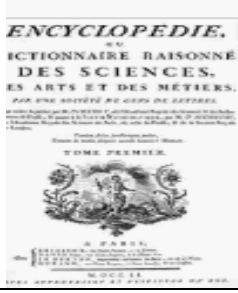
tenkte annleis, kunne risikere å verte forfylgt av kyrkja sine menn. I tillegg var menneske sin måte å tenkje på prega av gamal overtru og fordommar.

Etter kvart endra dette seg. Vanlege menneske vart ljuende med nye tankar, teoriar, vitenskaplege oppdagingar og vart på denne måten meir opplyste.

I Frankrike vart det gitt ut eit 18 bind stort konversasjonleksikon kalla Encyklopedien. Leksikonet inneheld samla kunnskap om tida, opplysningstida, og mening var å gje folk kunnskap. Ein av dei største forfattarane i opplysningstida var fransmannen Voltaire. Han meinte at kyrkja var motstandar av at folk skulle få tenkje og bestemme sjølv. Han meinte ein måtte lausrive seg frå gamal overtru og fordommar. Voltaire var viss på at menneske kunne skape ei harmonisk og heldig verd basert på toleranse og fridom. Det var altså menneske, og ikkje Gud, som no sto i sentrum.

Side 12: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lelesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
 <p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga I høgmiddelalderen (1250 - 1550) hadde kyrkja stor makt og innflytelse. Det blei skrivne mange latinske tekstar og bøker...</p>	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	
 <p>ENCYCLOPÉDIE, OU DICTIONNAIRE RAISONNÉ DES SCIENCES, DES ARTS ET DES MÉTIERS. PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.</p>	<p>Bilete – svart/kvitt frå Opplysningstida - venstre. Viser omlaget på Encyklopedien. Består av skrifttekst og teikning. Moglege handlingar: - ved mus over kjem info tekst om biletet - ikkje klikkbart</p>	<p>Har markøren over bilete, i ro ei lita stund. Infotekst kjem fram, les den ikkje.</p>	<p>”Ofte eg ikkje les den infoteksten, den er ikkje så viktig. Det viktige står jo på sida.</p>
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga</p>	<p>Overskrift – venstre Moglege handlingar: Les for å orientera seg om innhaldet i teksten under.</p>		
<p>øgmiddelalderen (1250 - 1550) hadde kyrkja stor makt og innflytelse. Det blei skrivne mange latinske tekstar og bøker, og kyrkjene blei utstykt med store stene kunstverk. Den kristna trua sto sterkt og skapte ei trygg tilvære for folk st. Folk meinte at Bibelen gav svar på korles ein skulle leve og forhalde seg til Guds st. Den var ei regelbok som fortelde korles ein burde oppføre seg ovanfor andre menneske. Men, den sterke kristetra hadde også skyggesider. Den som troude og tilte annleis, kunne risikere å verte forflygt av kyrkja sine menn. I tillegg var menneske sin måte å tenkje på prega av gamal overtro og fordommar.</p> <p>ter kvart endra dette seg. Vanlege menneske vart kjende med nye tankar, teoriar, skaplege oppdagingar og vart på denne måten meir opplyste.</p> <p>rankrike vart det gitt ut eit 18 bindt stort konversasjonsleksikon kalla cyklopedien. Leksikonet inneheldt samla kunnskap om tida, opplysningstida, og sning var å gje folk kunnskap. Ein av dei største forfatarane i opplysningstida var</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt</p>	<p>Fører markøren raskt ned på det blå feltet i rullefeltboksen for å sjekka lengde. Beveger deretter markøren utanfor tekstfeltet i sikk sakk mønster. Brukar venstre tast + markør når han rullar ned sida. Byrjar å lese i første avsnitt og fortset nedover.</p>	<p>”Det var ein kort tekst. Ikkje så veldig spennande.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Denne teksten handla om kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga under opplysningstida”.</p>	<p>For å finna meir ut om tema. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her.</p>	

Svar på spørsmål her! | Ordbook | Tilbake | Neste

Opplysningstida

[Tida, samfunn, og skikkane](#) | [Historiane og litteraturarn](#) | [Filosofane](#) | [Sett & hjort](#)

Opprørarane og embetsmennene

I 1600 blei det innført eneveldig kongemakt i Danmark- Norge, noko som betydde at den felles kongen hadde og styrte i frå Danmark. Då den eneveldige kongen stort sett var usikla til å styra var det i røynde embetsmennene, altså prester og offiserer, som styrte. I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som drev handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trøng for å overleva. Desse var misnøgde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Flere gjende opprør mot embetsmennene. Christian Jensen Lofthus var bonde, men drev også med handel og bygde skip. Dette var ikkje konge; ein bonde hadde ikkje lov å driva med handel. Embetsmennene forlanga at han skulle arresterast, men Lofthus nekta. Mange hundre bønder støtta han, men blei ei vart han satt i fengsel på Akershus festning. Her sat han til han døydde.

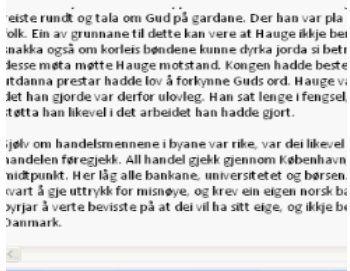

Ein annan kjent norsk folkeopprørar er Hans Nilsen Hauge (1771- 1824). Hauge reiste rundt og tala om Gud på gardane. Der han var på dei alltid å samla seg mange

Side 13: Opprørarane og embetsmenn

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningssskaping</p>
<p>Opprørarar og embetsstanden</p> <p>I norske byar vaks det fram eit borgarskap som drev handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trøng for å overleva. Desse var misnøgde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Opprøraren Christian Jensen Lofthus var det ein kallar for opprørar...</p> <p>Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + lenkja - venstre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på lenkja etter å ha lese tekstutdraget.</p>	
 	<p>Bilete– venstre midten Funksjon: vise korleis Christian J. Lofthus og Hans Nilsen Hauge såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysera biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>		<p>” Det fanga berre blikket mitt først. Eg reknar med at det var dei eg skulle lesa meir om i hovudteksten sidan det var bilete av dei.”</p>
<p>Opprørarane og embetsmennene</p>	<p>Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om Moglege handlingar: lesa</p>		

	skriftteksten for å få meir informasjon.		
	<p>Skrifttekst - midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. 	<p>Rullar raskt ned og opp.</p> <p>Byrjar å lesa til venstre i første avsnitt, fortset suksessivt.</p>	<p>”Teksten var ikkje så verst. Eg trur eg har lært litt om det før.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Denne teksten handla om klasseskilja under opplysningstida”.</p>	<p>For å finna meir ut om tema.</p> <p>For eg synest denne teksten var morosam å les og lett å forstå.</p>	

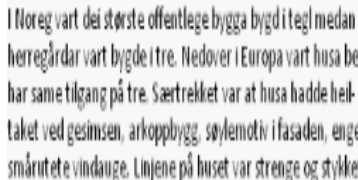

The screenshot shows a webpage with a navigation menu containing 'Hjeda, samfunn, arkitektur', 'Diktarene og litteraturen', 'Filosofane', and 'Sett & Hørt'. The main content area is titled 'Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar' and contains text about the characteristics of classical architecture, such as its use of Greek and Roman styles and its emphasis on harmony and order.

Side 14: Klassisistisk arkitektur-stilen på bygningane

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet</p> <p>Modalt samspel</p> <p>Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningskaping</p>
<p>Les meir >></p> <p>Klassisismen - stilen som påverka arkitekturen</p> <p>Klassisismen er ein periode i kunst, arkitektur og litteraturen på 1700-talet. Alle periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur.....</p> <p>Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + lenkja - høgre</p> <p>Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skriftteksten - ved mus over: 	<p>Klikkar på lenkja.</p>	

	<p>lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon</p> <p>Ved klikk: lesar vert sendt vidare.</p>		
<p>Noreg vart dei største offentlege bygga bygd i tegl medan herregårdar vart bygde i tre. Nedover i Europa vart husa be- har same tilgang på tre. Sætrekket var at husa hadde heil- takket ved gesimsen, arkoppbygg, søylemotiv i fasaden, enge smårutete vindauge. Linjene på huset var strenge og stykke</p> 	<p>Skrifttekst - midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. <p>Bilete</p> <p>Funksjon: skal visa stilen på murhusa, desse frå overklassen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>	<p>Ser først på biletet. Lesar fører deretter markøren raskt ned på det blå feltet i rullefeltboksen for å sjekka lengde. Flyttar markøren ut til høggre i det kvite tomrommet. Brukar pil ned på tastaturet for å rulla ned rulletekstboksen. Byrjar å lesa i første avsnitt og fortset nedover. Stoppar ved ordet "tegl".</p>	
	<p>Søkemotor på Internett</p> <p>Funksjon: søker etter alle typar ord, tekstar, bilete, film, lyd.</p> <p>Moglege handling: skriva inn eit eller fleire ord i rektangelet. Trykkja på "enter" eller forstørrelsesglaset.</p> <p>Om forstørreselaset: modien indikerer at ein kan studera noko nærare.</p>	<p>Bevegar markøren opp til Google feltet. Skriv inn "tegl". Trykkjer "enter".</p>	<p>"Visste ikkje kva tegl var, skjønnte at de var byggmasse, leire kanskje. Kunne ikkje sjå på biletet kva det var heller. Eg la ikkje merke til at det var ordbok eg kunne brukt i ressursen før du sa det til meg no."</p>
	<p>Google treff på ordet "tegl"</p> <p>Funksjon: tilbyr lesar informasjon frå ulike kjelder</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa innleiingane i suksessiv rekkefølga - opne den mest interessante og relevante lenkja - opna alle lenkjane på sida - lesa den mest interessante og relevante innleiinga 	<p>Les innleiinga som står under første treff i Wikipedia.</p>	<p>"Eg pleier eigentleg å bruka Wikipedia, men eg veit jo at alle kan gå inn og redigera, då. Ofte ligg Wikipedia øvst, og. Det hende eg sjekkar litt nedover, men.....det kjem no an på då; kva det er eg skal finna ut. Her kunne eg berre lesa starten, eg trengte jo ikkje å gå vidare. Det er jo enkelt å googla, du berre opnar treffa og treng jo ikkje gå inn på hovudsida ein gong."</p>

	<p>Ekstern lenkja – klikkbar – høgre øvst Funksjon: ved markør over: den raude knappen vert utheva. Ved klikk: sender lesar tilbake til førre side. Om den raude knappen med kvitt kryss: raudt indikerar stopp.</p>	<p>Beveger markøren opp i Google feltet. Trykkjer "exit" for å kome tilbake i ressursen.</p>	<p>" Det at eg trykkjer på krysset er ikkje noko eg alltid gjere, eg veksler mellom det og tilbake knappen, utan at det er nokon spesiell grunn til det. Eg kjem jo tilbake uansett tilbake kva eg vel"</p>
	<p>Skrifttekst – hovudtekst – midten</p>	<p>Les vidare i hovudtekst frå ordet "tegl"</p>	
	<p>Bilete - venstre Funksjon: skal vise stilen på murhusa, desse frå overklassen. Moglege handlingar: lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.</p>	<p>Markør + blick på bilete</p>	<p>"Det er lettare å forstå kva desse bileta viser når eg har lese teksten.</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>" Eg las om korleis dei bygde husa og kva arkitektur dei brukte under opplysningstida."</p>	<p>For å finna meir ut om tema. For eg synest denne teksten var morosam å les og lett å forstå. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her.</p>	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | Diktarene og litteraturen | **Filosofane** | Ser & Hør

Filosofane - om korleis ein skulle leve og tru

siktemålet med straffa? Haud og undertrykkning skuldast overtru og mangel på kunnskap, og det vart derfor viktig å undervise alle menneske. Dersom alle fekk lære ville det verte slutt på at folk svolt og vart undertrykt av andre. I mange land vart det derfor bestemt at alle born, både fattige og rike, skulle lære å lese og skrive.

Opplysningstida omfatta i første rekke desse landa, Frankrike, Storbritannia og Tyskland, men fekk også verknad for Italia, Russland og Skandinavia. Felles for denne perioden var eit opprør mot tradisjonelle autoritetar, især stat og kyrkje, og eit krav om at styresmaktene skulle vise sin respekt overfor fornufta, den nye autoritet.

Opplysningstida sine tenkjarar var som regel ivrige etter å gjere naturvitenskap sine nye resultat tilgjengelege for vanlege folk. På det praktiske område stod tenkjarane gjerne for liberalisme og individualisme.

Immanuel Kant formulerte opplysningstida sitt program slik: Opplysning er mennesket sin utgang av den sjølvpåførte umyndiggjering. I Frankrike var det særleg Voltaire.

Side 15: Filosofane – om korleis ein skulle leve og tru

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Menylinja – høgre Funksjon: skal visa dei vala lesarane har i forhold til tema. Er klikkbare lenkjar. Moglege handlingar: ved markør over: skrifta vert blå – indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk – lesar vert sendt vidare i ressursen. Modaliteten timeglas: indikerer at maskina jobbar, at lesar må venta på at sida skal opna seg.		
	Bilete – venstre midten Funksjon: skal visa personane det står skrive om, desse frå overklassen. Moglege handlingar: lesa/analysera bilete åleine eller i forhold til det som står i skrifteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.		
	Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skrifteksten handlar om Moglege handlingar: lesa skrifteksten for å få meir informasjon.		"Når eg les så er det litt vanskeleg å seia at eg først les teksten og så ser biletet, det er vel litt meir at eg ser biletet, så les eg teksten, men eg ser jo kjapt på biletet igjen, og hoppar litt att og fram. Les av og til om igjen det eg nettopp har lese, viss eg ikkje har konsentrert meg godt nok."
	Skriftekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.	Rullar raskt ned og opp. Byrjar å lese til venstre i første avsnitt, fortset suksessivt. Går litt fram og tilbake i teksten.	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
" I denne teksten las eg om korleis filosofane meinte dei skulle leva under opplysningstida, og at det ikkje alltid er kyrkja som har rett".	For å finna meir ut om tema Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her For eg synest denne teksten var morosam å les og lett å forstå	

Svar på spørsmåla her! | Ordbok | Tilbake | Neste

The screenshot shows a website interface for 'Opplysningstida'. At the top, there is a navigation menu with categories: 'Tida, samfunn, arkitektur', 'Diktarane og litteraturen', 'Filosofane', and 'Sett & Hørt'. Below the menu, the 'Sett & Hørt' section is highlighted with a red box. It features a yellow star logo with sunglasses and the text '- alltid oppdatert!'. Below this, there are three article teasers:

- 'Les alt om ballet og dei flotte ballkjolane! Les meir>>' with an image of two women in 18th-century dresses.
- 'Skandalen i Det Norske Selskab: "Trudde aldri me skulle bli einige" Les meir>>' with a red starburst graphic and the word 'Eksklusiv!' in red.
- 'Få med deg det nyaste i - Høyrst at? Les meir>>' with a small portrait of a man.

 At the bottom, there is another teaser: 'Wessel smiler igjen - storsuksess med "Smeden og bageren" Les meir>>'.

Side 16: Sett & Hørt

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
 <p>- alltid oppdatert!</p>	<p>Logo – høgre øvst Funksjon: skal skapa gjenkjenningseffekt frå sladreblad sjangeren. Skrifta og stjerna er i sterke fargar for å tiltrekka seg blikket til lesar. Moglege handlingar:</p>		<p>"Gulfargen var det som var tydeligast, som eg såg på først."</p>
 <p>Les alt om ballet Terningkastet Les meir>></p>	<p>Bilete – venstre øvst Funksjon: skal visa personane frå ballet, korleis dei er kledde. Moglege handlingar: lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør</p>	<p>Markør over – går ikkje inn på sida.</p>	

	over skriftekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast		
	<p>Skriftekst – overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: skal appellera til lesar si nysgjerrigheit.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skriftekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		
	<p>Bilete og skriftekst – høgre nedst</p> <p>Funksjon: bilete skal vise kven lesar kan lese meir om i skrifteksten, stjerna skal fortelja at innhaldet går ikkje an å lesa ande plassar. Font og farge indikerer dramattikk, spenning og sensasjon.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skriftekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"På denne sida kunne eg lesa om alt mogleg " nytt " frå opplysningstida."	For å lesa dette. Eg såg det bilete eller film på sida, fin avveksling frå skrifteksten. For eg synest denne teksten var morosam å les og lett å forstå.	

Side 17: Ballet i København

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Bilete + skrifttekst + terning - høgre Funksjon: biletet skal visa korleis dei kongelege såg ut og var kledde. Terningen speler på terningkast slik ein finn i t.d. Se & Hør og VG, kor kjendisar får "dommen" i forhold til antrekket dei har på seg. Tan Jomas er eksperten som kommenterer antrekket, som i røyndommen er Jan Thomas.</p> <p>Logo - venstre Funksjon: skal skapa gjenkjenningseffekt frå sladreblassjangeren. Skriftn og stjerna er i sterke fargar for å tiltrekka seg blikket til lesar.</p>		

<p>Ballet i København</p> <p>Også i år var det mange embedsfolk og kongeleg ballet som gjekk av stabelen i København forrige spjvsagt Danmark - Noreg sin konge Kristian 7. H med legen sin, Johan Friedrich Struensee. Sett & nokon kommentar frå kongen, men lukkast i å få - Eg ser fram til ballet, og å få treffa gamle kjend ikkje noko anna på tapetet enn å eta og dansa. Struensee er, som Sett & Hørt skreiv om i sist vel drive opplysningsarbeid.</p> <p>- For augneblikket jobbar eg hardt for å innføra t at folk skal få skrive meiningane sine, ann. redj. Å drive opplysningsarbeid er tydelegvis det store</p>	<p>Skrifttekst – overskrift – horisontalt øvst</p> <p>Funksjon: overskrifta, som er skriven i ein type snirklete handskrift, skal symbolisera overklasse, rikdom. Vidare skal den appellere til lesar si nysgjerrigheit.</p> <p>Moglege handlingar: byrja å lesa øvst frå venstre og nedover.</p>		
<p>Tida, samfunn, arkitektur</p> <p>Diktara</p>	<p>Menylinje – horisontalt øvst</p> <p>Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast</p>		
<p>Filosofane</p>	<p>Menylinje - høgre</p> <p>Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>	<p>Lesar held musepeikar over lenkja som vert blå. Aktiviserer den ikkje.</p>	<p>”Nei, eg lurte på om eg hadde lese den ein augneblikk. Det hadde eg kom eg på.”</p>
<p>Ballet i København</p> <p>Også i år var det mange embedsfolk og kongeleg ballet som gjekk av stabelen i København forrige spjvsagt Danmark - Noreg sin konge Kristian 7. H med legen sin, Johan Friedrich Struensee. Sett & nokon kommentar frå kongen, men lukkast i å få - Eg ser fram til ballet, og å få treffa gamle kjend ikkje noko anna på tapetet enn å eta og dansa. Struensee er, som Sett & Hørt skreiv om i sist vel drive opplysningsarbeid.</p> <p>- For augneblikket jobbar eg hardt for å innføra t at folk skal få skrive meiningane sine, ann. redj. Å drive opplysningsarbeid er tydelegvis det store</p>	<p>Skrifttekst – overskrift - midten</p> <p>Funksjon: overskrifta, som er skriven i ein type snirklete handskrift, skal symbolisera overklasse, rikdom. Vidare skal den appellera til lesar si nysgjerrigheit.</p> <p>Moglege handlingar: byrja å lesa øvst frå venstre og nedover.</p>	<p>Går tilbake til skriftteksten og les vidare frå der han slutta.</p>	<p>”Eg prøver å slutta å lesa ein plass som er lett å finna igjen. Som t.d. i slutten av eit avsnitt, eller ved eit ord som er lett å hugsa igjen. Er ikkje heilt sikker, men eg trur eg slutta etter ”opplysningsarbeid”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
”Her kunne eg lesa om ballet”	For å lesa dette. For eg synest denne teksten var morosam å lesa og lett å forstå.	Lesar byrjar å verte litt lei av å lesa.

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur **Diktarane og litteraturen** **Filosofane** **Sett & Hatt**

Terningkastet

Tan Jonas:
Fruen i blått har figursydd kjole
frå Canal i silke og mørkeblå
fløyelskappe. Superhot! Håret
fungerar ikkje; køketrøkket
trøllar hadde passa betre til
denne kjolen.

Tan Jonas:
Wow! Kveldens vinnar!
Fruen i silkekjole frå
Golceø! Dadanna, han i
tidsriktige knestromper og
høge skolettar i svart skinn.

Tan Jonas:
Raudt er litt forrige sesong, men
med broderte gullbånd rundt
kantane reddar moteikonet
imaget. Kjolen er i følge sikre
kjelder kjøpt inn i fjor, i Paris hjå
motehuset Larl Kagerfeldt.

Side 18: Terningkastet

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial Plassering</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Skrifttekst – overskrift - venstre Funksjon: overskrifta, som er skriven i fargen svart og i fonten Cambria skal vekka oppsikt og trekkja lesar si merksemd til seg. Dette inntrykket vert forsterka i samspel med utropsteiknet. Vidare skal den appellera til lesar si nysgjerrigheit. Moglege handlingar: byrja å lesa øvst frå venstre og nedover.</p>		
	<p>Bilete – horisontalt nedst Funksjon: skal visa personane frå ballet, korleis dei er kledde. Moglege handlingar: lesa/analysera biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten.</p>		
<p>- Terningkastet</p>			

Tan Jonas: Fruen i blått har figursydd kjol frå Canel i silke og mørkeblå fløyelskappe. Superhot! Håret fungerar ikkje; korketrekkar krøllar hadde passa betre til denne kjolen.	Skrifttekst – midten oppe Funksjon: skal fungere som kommentar til bilete av balldeltakarane. Moglege handlingar: lesa skriftteksten, sjå på biletet. Sjå etter detaljane på biletet som skriftteksten nemner.		
Tan Jonas: Tan Jonas:▼ Wow! Kveldens vinnar! Fruen i silkekjole frå Golce&Dadanna, han i tidnaktige knestromper og høge skoletter i svart skinn.	Tan Jonas:▼ Raudt er litt forrige sesong, mei med broderte gullbånd rundt kantane reddar moteikonet imaget. Kjolen er i følge sikre kjelder kjøpt inn i fjor, i Paris hjå motehuset Larl Kazerfeldt.	Skrifttekst – midten oppe Funksjon: skal fungere som kommentar til biletet av balldeltakarane. Moglege handlingar: lesa skriftteksten, sjå på biletet. Sjå etter detaljane på biletet som skriftteksten nemner.	”Ser alt i eit blikk, ser ikkje spesielt på noko i biletet. Det kjem litt an på kva slags bilete det er, kanskje viss det hadde vore ein mobil eller noko, at eg hadde studert detaljane nærare.”

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
”Her kunne eg lesa om kjolane og anmeldelsane av dei.”	For å lesa dette. For eg synest denne teksten var morosam å les og lett å forstå.	

ivar på spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | Diktaren og litteraturen | Filosofane | Sett & Hørt

Sett & Hørt
Eksklusiv!

**”Trudde
aldri me
skulle bli
einige”**

Det Norske Selskab:
Det Norske Selskab, som består av norske diktarar og forfattarar busette i København, hadde etter sigende ein krangel gåande sist onsdag. Sett & Hørt mottok tipset frå ei anonym kjelde som på det aktuelle tidspunktet var til stades på stamplassen deira, Madam Juel.
Det var etter det vanlege rituale med punj og diktopplesing at nokre medlemmer frå konkurrenten ”Det danske Litteraturselskab” kom inn.
-Medan me i ”Det norske selskab” meiner at forfattaren si oppgåve er å dyrke og forsvare ideala frå antikken og Massisismen, meiner medlemmene i ”Det danske Litteraturselskab” at forfattaren heller skal skriva i den førromantiske sjangeren og vera meir retta mot framtida, seier ”Det norske selskab” i ein kort kommentar.
Den anonyme kjelda kan opplysa oss om at det utvikla seg eit verbalt slagsmål mellom selskapa, kor ingen kunne seie å gå av med sigeren. Etter 20 minuttar var begge selskapa lei, og bestemte seg for ein midlertidig time-out for å innta flytande forfriskningar.
Les meir? >>

Side 18: Det Norske Selskab

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Skrifttekst – overskrift – venstre. Funksjon: overskrifta, som er skriven i ein type snirklete handskrift, skal symbolisera klasse, rikdom. Fargen raudt er brukt for at ordet "eksklusivt" skal vera i fokus. Samspelet mellom farge og font skal gje lesar inntrykk av at han kan lesa noko sensasjonelt og avslørande. Moglege handlingar: lesa skriftteksten.</p>		<p>"Eg ser jo kva det er det kjem frå. Det er jo Se & Hør. Dei skriv jo alltid slik. Eg las denne først på grunn av raudfargen, det var den blikket mitt trekte seg mot. Den er jo sterk, den raudfargen."</p>
<p>Det Norske Selskab: Det Norske Selskab, som består av norske diktarar og hadde etter sigande ein krangel gåande sist onsdag, anonym kjelde som på det aktuelle tidspunktet var t Madam Juell. Det var etter det vanlege rituale med punsj og dikto konkurrenten "Det danske Litteraturselskab" kom in -Medan me i "Det norske selskab" meiner at forfatta forvare ideala frå antikken og klassisismen, meiner Litteraturselskab" at forfattern heller skal skriva i d vera meir retta mot framtida, seier "Det norske selsk Den anonyme kjelda kan opplysa oss om at det utvikl selskapa, kor ingen kunne seie å gå av med sigeren. I selskapa lei, og bestemte seg for ein midlertidig time forfriskningar. Les meir...</p>	<p>Skrifttekst – hovudtekst - midten</p>		
	<p>Skrifttekst – kommentar – venstre side Her er det trekt ut ein kommentar frå intervjuet som peikar på strid mellom to partar. Denne skal gjera lesar nyfiken. Fonten er av type "krigstype" som skal fanga blikket til lesar. Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få svar på kven som var ueinige.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"I denne teksten las eg om at det norske selskap kom i konflikt med det danske litteraturselskapet."	For å lesa dette. For eg synest denne teksten var morosam å lesa og lett å forstå.	

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet "Det Norske Selskap"²

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur
Diktarane og litteraturen
Filosofane
Sett & Hørt

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danna ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker, og ei av dei viktigaste var å få universitet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben, som elles var ein uhøgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Madam Juels kaffihus. På møta snakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte talar, vitsar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla i store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelalderen. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer, og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Kiæmpers Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

2

- blå farge viser til medlemmane i klubben
- grøn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben
- rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman
- brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete
- svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

Datasamling nr. 3: Lesar 2

Lesar 2 - jenta

- god leseforståing i papirtekstar
- likar å lesa nettaviser, men føretrekke å lesa papirtekstar om ho får velja

Observasjon:

- sit "inni" maskina med høge skuldrer
- hovudet er bøygd over tastaturet, augo beveger seg raskt over skjermen
- beina i kross, høgrefoten fotblad går hurtig opp og ned under lesinga
- fokuset vekslar berre mellom notatblokka, tastaturet og skjermen
- høgreamen er i konstant rørsle

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Leesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>Heil</p> <p>...og velkommen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 skjeddde det mykje. Lær meir om forfattere, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeopprøparen Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høyrte om Det Norske Selskap? Johan Herman Wessel? Eller kanskje ikkje? Og kva er egentleg Encyklopedien, og kvifor var det så populært i opplysningstida? Fortel ikkje: på desse sidene kan du få svar!</p> <p>PS: gleym ikkje å få med deg opplysningstidas siste nytt i sladrespalta Sett og hørt.</p>	<p>Innleiing – midt på sida</p> <p>Funksjon: innleiing – skriftekst. Teksten skal informera lesar om innhaldet. Vender seg til eit "du".</p> <p>Moglege handlingar: lesa skrifteksten frå venstre til høgre, ovanfrå og ned, frå midten, eller slutten. Ha musepeikar over "Sett & Hørt" - bokstavane vert blå, noko om indikerer at dette er ei lenkja. Lesar kan klikka på lenkja, eller ignorera.</p>	<p>Markøren i sikksakk-rørsler på høgre del av skjermen.</p>	<p>"Eg er litt usikker, men eg beveger markøren i sånt sikksakk-mønster når eg ikkje klarar å sitja heilt i ro. Eg er nøydd til å ha noko å gjera med hendene, for eg konsentrerar meg betre, eigentleg."</p>
	<p>Menylinja – horisontalt øvre del av sida</p> <p>Funksjon</p> <p>Moglege handlingar</p>	<p>Har markøren over menylinja. Stoppar opp ved "Tida, samf og litt."</p> <p>Let den liggje ei stund, men klikkar ikkje på lenkja. Vurderer.</p>	<p>"Bestemte meg for å gå inn her etter at eg hadde svara på spørsmåla i boksen. Bestemte meg for å gjera ting i rekkefølga frå starten av."</p>

<p>Høi</p> <p>...og velkommen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 skjedde det mykje. Lær meir om forfattere, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeopprøret Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høyrte om Det Norske Selskap? Johan Herman Wessel? Eller kanskje ikkje? Og kva er eigentleg Encyklopedien, og kvafor var det så populære i opplysningstida? Fortel ikkje på desse sidene kan du få svar!</p> <p>PS: gløym ikkje å få med deg opplysningstidas siste nytt i sidospalta Sett og hørt.</p>	<p>Innleiing – midt på sida</p> <p>Funksjon: innleiing – skrifttekst. Teksten skal informera lesar om innhaldet. Vender seg til eit "du".</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten frå venstre til høgre, ovanfrå og ned, frå midten, eller slutten. Ha musepeikar over "Sett & Hørt" - bokstavane vert blå, noko om indikerer at dette er ei lenkja. Lesar kan klikka på lenkja, eller ignorera.</p>	<p>Går tilbake og les skriftteksten igjen.</p> <p>Markøren er ute i sida, høgre side.</p>	<p>"Var ikkje bortpå med markøren, så eg visste ikkje det gjekk an å gå inn der, at det var ei lenkja der."</p>
--	--	---	---

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>" Teksten eg las handla om kva informasjon eg kunne finna i denne nettsida."</p>	<p>For å orientera meg i teksten. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her. For det var mykje skrifttekst her, eg lærer best av å lesa det.</p>	

Side 2: Bruk fornufta!

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskapning</p>
--	---	---	--

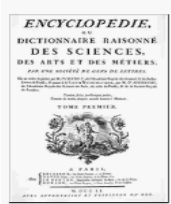
<p>Bruk fornufta!</p> <p>I byrjinga av 1700- talet oppstod ein ny epoke som vert kalla opplysningstida. Det nye idealet var no å dyrka den menneskelege fornufta. Kunnskap og opplysning skulle gjere alle menneske lukkelege og i stand til å forstå verda betre.</p> <p>Men; korleis var opplysningstida i Noreg? Og var det folk som merka seg spesielt ut? Dette kan du finne ut om ved å klikke på lenkjene på høgre side.</p>	<p>Ingress – venstre side øvste del</p> <p>Funksjon: ingress som fortel om kva lesar kan lesa meir om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skrifteksten frå venstre til høgre, kor ein les frå overskrifta, eller frå andre avsnitt. Bruka spm. i andre del til å finna svar på i "Les meir" tekstane.</p>	<p>Markør i ro. Byrja å lesa øvst frå venstre.</p>	
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga</p> <p>I høgmiddelalderen (1250- 1550) hadde kyrkja stor makt og innflytelse. Det blei skrivne mange latinske tekstar og bøker...</p> <p>Les meir >></p>	<p>Tekstutdrag – høgre hjørne nede</p> <p>Funksjon: Gje ein smakebit på innhaldet som ein kan lesa meir om ved å trykkja på "Les meir"</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skrifteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon - ved klikk: lesar aktiverer lenkja 	<p>Las tekstutdraget, klikka på lenkja.</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>Blankt – noterte for hand</p>	<p>For å orientera meg i teksten. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her. For det var mykje skriftekst her, eg lærer best av å lesa det.</p>	

Side 3: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Bilete – venstre side vertikalt Funksjon: omslaget på Encyklopedien. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skrifteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.		
Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga	Overskrift – vertikalt oppe midten Funksjon: til informasjon om kva sida handlar om Moglege handlingar: lesa. Finna ut meir ved å lesa skriftekst eller biletet, eller begge to.		
tenkte anlei, kunne risikere å verte forfylgt av kyrkja sine m- menneske sin måte å tenkje på prega av gamal overtru og for- Etter kvart endra dette seg. Vanlege menneske vart kjende tr- vitskaplege oppdagingar og vart på denne måten meir opplyst I Frankrike vart det gitt ut eit 18 binds stort konversasjonsleks- Encyklopedien. Leksikonet inneheld samla kunnskap om tida, i mening var å gje folk kunnskap. Ein av dei største forfattarar franskmannen Voltaire. Han meinte at kyrkja var motstandar tenkje og bestemme sjølv. Han meinte ein måtte lausrive seg fordommar. Voltaire var viss på at menneske kunne skape ei l- verd basert på toleranse og fridom. Det var altså menneske, o i sentrum.	Skriftekst – midt på sida i rulletekstboks Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.	Byrja å lese frå venstre oppe og nedover.	
	Menylinje – horisontalt øvst, yttarst til venstre Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skriftekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.	Klikkar på lenkja.	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
Blankt	For å orientera meg i teksten. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her.	

	For det var mykje skrifttekst her, eg lærer best av å lesa det.	
--	---	--

Side 4: Tida, samfunn og arkitektur: Opprørarane og embetsstanden

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>Opprørarar og embedsstanden</p> <p>I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som drev handel. Vanlege folk, derimot, var handverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trong for å overleva. Desse var misnøgdde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Opprøraren Christian Jensen Lofthus var det ein kallar for opprørar...</p> <p>Les meir >></p>	<p>Til høgre – midt på</p> <p>Funksjon: tekstutdrag.</p> <p>Moglege handlingar: lesa tekstutdraget. Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	

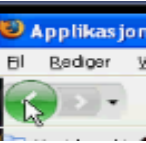
Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
Blankt	For å orientera meg i teksten. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her. For det var mykje skrifttekst her, eg lærer best av å lesa det.	

Side 5: Opprørarane og embetsmennene

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
<p>I 1600 blei det innført einveldig kongemakt i Danmark - Noreg, noko som betyddet den felles kongen budde og styrte i frå Danmark. Då den einveldige kongen sett var uskikka til å styra var det trøynde embetsmennene, altså prester og offiserer, som styrte. I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som dreiv handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trøng for å overleva. Desse var misvøgde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Fleire gjorde opprør mot embetsmennene. Christian Jensen Lofthus var bonde, men droi også med hand og bygde skip. Dette var ikkje lovleg; ein bonde hadde ikkje lov å driva med handel. Embetsmennene forlanga at han skulle arrestast, men Lofthus nekta. Mange hundre bønder støtta han, men likevel vart han satt i fengsel på Akershus festung. Her sat han til han døydde.</p> <p>Ein annan kjent norsk folkeopprørar er Hans Nielsen Hauge (1771- 1824). Hauge reiste rundt og tala om Gud på gardane. Der han var på det allstid å samla seg mange.</p>	<p>Skrifttekst – midt på i rulletekstboks Funksjon: hovudskrifttekst om tema Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Byrja å lesa oppe frå venstre. Rullar opp og ned ganske ofte under lesinga.</p>	<p>”For å vera sikker på at eg har fått med meg alt så går eg tilbake.”</p>
	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		
	<p>Bilete – venstre vertikalt Funksjon: vise korleis Christian J. Lofthus og Hans Nielsen Hauge såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar:</p>		

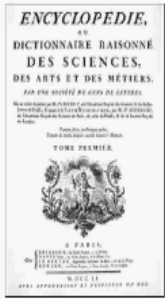
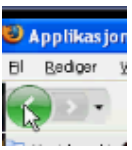
	lesa/analysere biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.		
	<p>Navigasjon – til venstre utanfor ressursen.</p> <p>Funksjon: senda lesar tilbake til førre side.</p> <p>Moglege handlingar: ved markør over: pil vert utheva. Ved klikka: lenkja vert aktivert, lesar sendt tilbake.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"Eg las om det generelle i opplysningstida. Det var ein del retoriske spørsmål på slutten (framsida)."	For oppgåveteksten seier eg skal finna meir ut om tema.	

Side 6: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskapning

<p>tenkte annleis, kunne risikere å verte forfylgt av kyrkja sine menneska sin måte å tenkje på prega av gamal overtru og for</p> <p>Etter kvart endra dette seg. Vanlege menneske vart kjende med vitenskaplege oppdagingar og vart på denne måten meir opplyst</p> <p>I Frankrike vart det gitt ut eit 18 binds stort konversasjonsleksikon Encyklopedien. Leksikonet inneheld samla kunnskap om tida, i meining var å gje folk kunnskap. Ein av dei største forfattarane franskmannen Voltaire. Han meinte at kyrkja var motstandar tenkje og bestemme sjølv. Han meinte ein måtte lausrive seg fordommar. Voltaire var viss på at menneska kunne skape ei verd basert på toleranse og friedom. Det var altså menneska, i sentrum.</p>	<p>Skriftekst – midt på i rulletekstboks.</p> <p>Funksjon: hovudskriftekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rulla opp og ned i rulletekstboks - byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. 	<p>Rullar ned rulletekstboksen med piltastane. Noterer for hand. Brukar markør under orda ho les.</p> <p>Fokuset vekslar mellom notatblokk, skjerm og tastatur.</p>	<p>”Eg fant ut etter kvart at det var vanskeleg å hugsa etter kvart. Det var så masse fakta innan temaet. Eg prøvde meg først å notera i Word, men det er mykje lettare å skriva på ark. Når det er noko eg slite med å forstå, eller det er noko viktig, så har eg markøren under orda eg les.”</p>
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysinga</p>	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skrifteksten handlar om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skrifteksten for å få meir informasjon.</p>		
	<p>Bilete – svart/kvitt frå Opplysningstida - venstre.</p> <p>Viser omlaget på Encyklopedien. Består av skriftekst og teikning.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ved mus over kjem info tekst om biletet - lesa., og studera skrifteksten 		
	<p>”Tilbake”-pil i Mozilla Firefox – tek lesar tilbake til ressursen.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”Teksten handla om kyrkja og korleis menneska skulle oppføre seg, tenkje og leve. Kyrkja meinte at menneska skulle leve etter Bibelen. Bibelen skulle vera ei slags ”regelbok”. Dei som ikkje følgde Bibelen risikerte å bli forfulgt av kyrkja sine menn. Dette med at menneska skulle følgja Bibelen blei endra etter kvart. Folk blei kjende med nye teoriar, tankar, vitenskaplege oppdagingar Encyklopedien var eit leksikon som inneheld samla kunnskap om tida og opplysninga. Meininga var å gi folk kunnskap. Eg las også om den franske</p>	<p>For søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her.</p>	

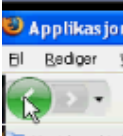
forfatternen Voltaire som meinte at kyrkja var motstandar til at folket skulle få tenkje sjølv. Han meinte også at folk skulle lausrive seg frå gamle fordomar og bestemme sjølv. No var det menneska som var i sentrum og ikkje Gud.”

Side 7: Opprøtarane og embetsmennene

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
<p>I 1600 blei det innført eneveldig kongemakt i Danmark - Norge, noko som betydde at den felles kongen budde og styrte i frå Danmark. Då den eneveldige kongen sett var uskikkelig til å styra var det i røyndom embetsmennene, altså prester og offiserer, som styrte. I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som dreiv handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde mer enn dei trong for å overleva. Desse var misnøgdde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Fleire gjorde opprør mot embetsmennene. Christian Jensen Løffhus var bonde, men drev også med handel og byrde slipp. Dette var ikkje loleg; ein bonde hadde ikkje lov å driva med handel. Embetsmennene forlanga at han skulle arresterast, men Løffhus nekta. Mange hundre bønder støtta han, men likevel vart han sett i fengsel på Åkershus festning. Her sat han til han døydde.</p> <p>Ein annan kjent norsk folkeopprørar er Hans Nielsen Hauge (1771 - 1824). Hauge reiste rundt og tale om Gud på gardane. Der han var på det alltid å samla seg mange</p>	<p>Skrifttekst – midt på i rulletekstboks. Funksjon: hovudskrifttekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>		<p>”Det er lettare å hugsa det eg noterar. Det er best å notera for hand. Og så må ein jo tvinga seg til å plukka ut det viktige frå teksten. Måtte byrja på ny i denne teksten, fekk ikkje med meg alt første gongen då eg ikkje noterte.”</p>
<p>Opprøtarane og embetsmennene</p>	<p>Funksjon Moglege handlingar</p>		

	<p>Bilete – venstre vertikalt Funksjon: vise korleis Christian J. Lofthus og Hans Nilsen Hauge såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>		
	<p>"Tilbake"-pil i Mozilla Firefox – tek lesar tilbake til ressursen.</p>	<p>Dobbeltklikkar på pila.</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>"I 1660 vart det eineveldig kongemakt i Danmark – Noreg. Felleskongen styrte i frå Danmark og all handel og alle bankane låg dermed der. I Noreg vaks det fram handelsmenn i byane, desse var rike medan dei som ikkje budde i byar ikkje fekk lov til å drive med handel derimot måtte dei betale høge skattar og vera fattige. Ein som var bonde Christian Jensen Lofthus."</p>	<p>For søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her.</p>	

Opplysningstida

Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar

Klassisistisk arkitektur er eit omgrep som blir brukt om alle retningar og periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur som inspirasjon. Vanlegvis vert omgrepet brukt om europeisk arkitektur frå 1688 - 1789. Klassisismen tok til med den engelske revolusjonen i 1688 til den slutta rundt den franske revolusjonen i 1789.

I klassisistisk arkitektur er ein opptatt av antikken sine ideal skal prega huset; enkle linjer, klarheit, ro, orden og harmoni.

Perioden som vert omtala som nyklassisisme kan daterast til år 1748, då franskmennene byrja utgravingar i Pompei. Brått stod dåtidens menneske ansikt til ansikt med romersk bebyggelse fra år 79 e. Kr. Franskmennene fekk no førebildet for både detaljar og byggeverk frå vitenskapelige historiske utgravingar, og dette spreia seg til andre europeiske land. Klassisismens ideal var majestetiske ro og harmoni, både inni sjøve bygningen og utanpå. Mange bygningar fekk no denne stilen rundt om i Europa.

Side 8: Klassisistisk arkitektur

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>Klassisistisk arkitektur er eit omgrep som blir brukt om alle retningar og periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur som inspirasjon. Vanlegvis vert omgrepet brukt om europeisk arkitektur frå 1688 - 1789. Klassisismen tok til med den engelske revolusjonen i 1688 til den slutta rundt den franske revolusjonen i 1789.</p> <p>I klassisistisk arkitektur er ein opptatt av antikken sine ideal skal prega huset; enkle linjer, klarheit, ro, orden og harmoni.</p> <p>Perioden som vert omtala som nyklassisisme kan daterast til år 1748, då franskmennene byrja utgravingar i Pompei. Brått stod dåtidens menneske ansikt til ansikt med romersk bebyggelse fra år 79 e. Kr. Franskmennene fekk no førebildet for både detaljar og byggeverk frå vitenskapelige historiske utgravingar, og dette spreia seg til andre europeiske land. Klassisismens ideal var majestetiske ro og harmoni, både inni sjøve bygningen og utanpå. Mange bygningar fekk no denne stilen rundt om i Europa.</p>	<p>Skrifttekst – midt på i rulletekstboks</p> <p>Funksjon: hovudskrifttekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. 		
Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		
	<p>Bilete - venstre</p> <p>Funksjon: skal vise stilen på murhusa, desse frå overklassen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> lesa/analysera bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet. 		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"Teksten handla om arkitektur, og om stilen til forskjellige hustypar"	For søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her	

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet "Det Norske Selskap"³

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | Diktarane og litteraturen | Filosofane | Sett & Hørt

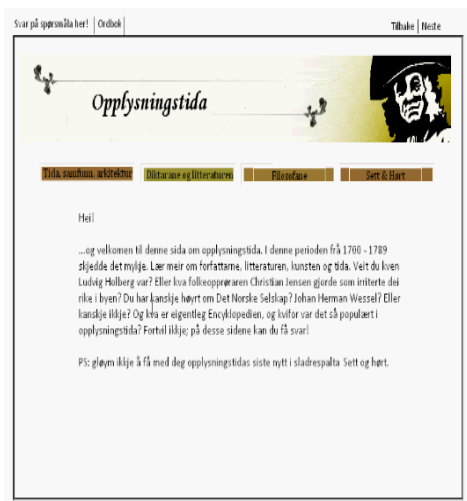
Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark. Noreg, norske borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danna ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker, og ei av dei viktigaste var å få universitetet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben, som elles var ein uhøgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Madam Juels kaffihus. På møta snakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte talar, vitsar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla i store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelaldere n. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer, og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Klæmperes Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

³ ----- blå farge viser til medlemmane i klubben
----- grøn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben
----- rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman
----- brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete
→ svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

DATASAMLING NR. 4: LESAR 5

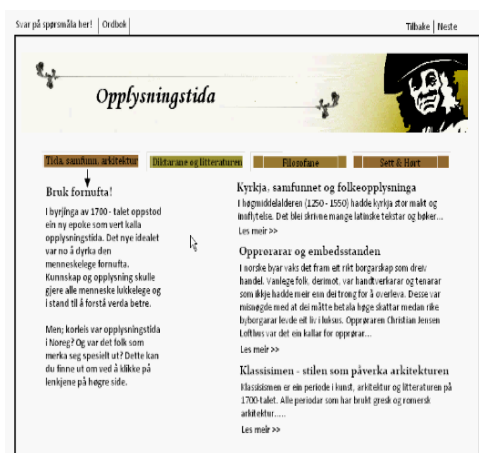
- Om lesar 5
- Gut
 - Har svak leseforståing i papirbaserte multimodale tekstar i forhold til forståings- og refleksjonsspørsmål, god teknisk.
 - Brukar mykje tid på datamaskina og Internett og har god kunnskap om hurtigtastar osv.
 - Likar å lese på skjerm
 - Observasjon:
 - Passiv haldning, sit langt frå skjermen, kikkar mykje ut vindauga. Uinteressert?

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Funksjon: overskrift. Ikkje klikkbar. Venstre del av menylinja.</p>		
<p>Hei</p> <p>...og velkommen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 skjedde det mykje. Lær meir om forfattere, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeoppværing Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høyrte om Det Norske Selskap? Johan Herman Wessel? Eller kanskje ikkje? Og kva er egentleg Encyklopedien, og kvifor var det så populært i opplysningstida? Fortell ikkje: på desse sidene kan du få svar!</p> <p>PS: Glem ikkje å få med deg opplysningstidas siste nytt i slodrespalta Sett og hørt.</p>	<p>Skrifttekst – midt på. Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skriftteksten - ved mus over orda "Sett & Hørt" (som er ei lenkja): blåfargen indikerer at denne lenkja inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar vert sendt vidare til "Sett & Hørt".</p>		<p>"Planla å lesa dette på startside først, då. Først hovudteksten og det som var innanfor den, så menyen og det som var innanfor den. Eg hadde ikkje problem med å finna fram på sidene, det er rimeleg greitt forklart."</p>
	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>	<p>Lesar les frå venstre til høgre. Klikkar på lenkja "Tida, samfunnet og arkitektur".</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

" Teksten eg las handla om kva informasjon eg kunne finna i denne nettsida."	For å orientera meg i teksten. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her. For det var mykje skrifttekst her, eg lærer best av å lesa det.	
--	---	--

Side 2: Tida, samfunnet og litteraturen

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Overskrift - venstre Moglege handlingar: lesa overskrifta for å finna ut om innhaldet i hovudtekst. Ikkje klikkbare.	Markør ligg ute i kanten til høgre.	
	Funksjon: Ingress - venstre Moglege handlingar: lesa Skrifttekst – venstre del Moglege handlingar: -lesa for å orientera seg om tema.	Markør ligg ute i kanten til høgre.	

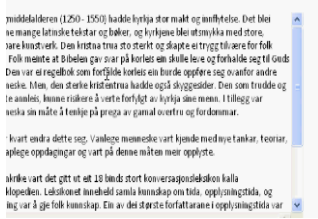

<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga I høgmiddelalderen (1250 - 1550) hadde kyrkja stor makt og mykftelse. Det blei skrivne mange latinske tekstar og bøker. Les meir >></p> <p>Opprørarar og embedsstanden I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som dreiv handel. Vanlege folk, derimot, var handverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei treng for å overleva. Desse var rimelegde med at dei måtte betala høge skattar medan like byborgarar levde eit liv i luksus. Opprøparen Christian Jensen Lofthus var det ein kallar for opprørar... Les meir >></p> <p>Klassisismen - stilen som påverka arkitektur Klassisismen er ein periode i hand, arkitektur og litteratur 1700-talet. Alle periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur..... Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av tekstane under temaet Moglege handlingar: - lesa skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon Ved klikk: lesar vert sendt vidare.</p>	<p>Lesar har markør over "neste" på skjermen og dobbeltklikkar.</p>	
--	---	---	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
" Teksten eg las om handla litt om høgmiddelalderen og Bibelen og Encyklopedien"	For oppgåveteksten på arket seier eg skal finna meir ut om det. Fordi eg ikkje forstår temaet så langt og prøver å læra meir her.	

Side 3: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side	Held musepeikar over ikonet, klikkar på lenkja.	"Eg pleier å bruka fram eller backspace, for å seie det sånn. Eller eg

	<p>i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiur deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>		<p>brukar hurtigtastane på tastaturet når eg skal vidare. Eg rekna med at eg kom på neste side med å klikka på neste. Det kjennest naturleg å lesa sånn, i rekkefølga.”</p>
	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>	<p>Fører markøren raskt ned på det blå feltet i rullefeltboksen for å sjekka lengde. Bruker venstre tast + markør når han rullar ned sida. Byrjar å lese i første avsnitt og fortset nedover.</p>	<p>” Eg sjekkar kor lang teksten er når eg gjer dette. Eg gjer det ikkje alltid, for <i>det blå</i> viser jo eigentleg kor lang teksten er.”</p>
	<p>Overskrift – venstre Moglege handlingar: Les for å orientera seg om innhaldet i teksten under.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Teksten handla om Bibelen som var ei regelbok som handla om korleis ein skulle oppføre seg ovanfor andre menneske. Teksten handla og om Encyklopedien, Leksikonet med 18 bind som var gitt ut i Frankrike.”</p>	<p>Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her.</p>	

Side 4: Opprørarane og embetsmenn

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lelesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.	Klikkar på "neste".	
	Bilete – venstre midten Funksjon: vise korleis Christian J. Lofthus og Hans Nilsen Hauge såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.	Markør ligg i ro over "neste".	
	Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelje kva skriftteksten handlar om Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.	Markør ligg i ro over "neste".	
	Skrifttekst – midten. Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.	Markør på rullefeltet. Rullar raskt ned og opp. Byrjar å lese til venstre i første avsnitt, fortset suksessivt.	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”Det eg las om handla om at i 1660 vart det innført eineveldig kongemakt i Danmark – Noreg. Vanlege folk tente berre nok til å overleve. De var misnøgde med at dei måtte betala høge skattar, men rike byborgarar levde i luksus. Christian Jensen Lofthus var bonde, men dreiv og med handel og skip – bygging, han var arrestert og sat i fengsel i Akershus festning. Der satt han inne heilt til han døydde.”</p>	<p>For å finna meir ut av tema. Fordi eg ikkje forstår temaet så langt. og prøver å læra meir her.</p>	

Side 5: Klassisistisk arkitektur – stilen på bygningane

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Skrifttekst + intern lenkja – høgre. Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på ”neste”.</p>	

	<p>Menylinja – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>	<p>Markør over menylinja. Går frå høgre til venstre.</p>	
	<p>Bilete - venstre Funksjon: skal vise stilen på murhusa, desse frå overklassen. Moglege handlingar: lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om bilete.</p>	<p>Markør + blick på bilete.</p>	
<p>Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar</p> <p>Klassisistisk arkitektur er eit omgrep som blir brukt om alle retningar og periodar som har lært gresk og romersk arkitektur som inspirasjon. Vanlegvis vert omgrepet brukt om europeisk arkitektur frå 1688- 1789. Klassisismen tok til med den engelske renoasjonen i 1688 til den slutta rundt den franske renoasjonen i 1789.</p> <p>I klassisistisk arkitektur er ein oppgjøtt av antikken sine idear skal prega huset: enkle linjer klarhet, ro, orden og harmoni.</p> <p>Perioden som vert omtala som neoklassisisme kan daterast til år 1740, då fransmennene byrja utgravingar i Pompeii. Blått sid tidtids menneske ønskt til åndst med romersk bebyggelse frå år 79 e. Kr. Fransmennene fekk no forebilde for både det ark og byggverk frå vit skapelige historiske utgravingar, og dette spreia se til andre europeiske land. Klassisismens ideal var majestetiske ro og harmoni, både i uttrykket bygningen og utans. Mange bygningar fekk no denne stilen rundt om i Europa.</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Markør i rullefeltet. Byrjar å lese til venstre i første avsnitt.</p>	<p>”Her lærte eg ein del eg ikkje visste om; som korleis husa og arkitekturen var. Eg likte i grunnen denne teksten. Det var vel derfor eg brukte tid på den.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Teksten eg las om no handla om arkitekturen. Klassisistisk arkitektur – stilen til bygningar. Husa var prega av enkle linjer, klarhet, ro, orden og symfoni. Inspirert av gresk og romersk arkitektur.”</p>	<p>For oppgåveteksten seier eg skal finna meir ut av det. Eg søkte etter informasjon og tenkte eg kunne finna det her.</p>	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Filosofane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hørt

Filosofane - om korleis ein skulle leve og tru

siktemålet med straffa? Haud og undertrykking skuldast overtru og mangel på kunnskap, og det vart derfor viktig å undervise alle menneske. Dersom alle fekk lære ville det verte slutt på at folk svolt og vart undertrykt av andre. I mange land vart det derfor bestemt at alle born, både fattige og rike, skulle lære å lese og skrive.

Opplysningstida omfatta i første rekke desse landa, Frankrike, Storbritannia og Tyskland, men fekk også verknad for Italia, Russland og Skandinavia. Felles for denne perioden var eit opprør mot tradisjonelle autoritetar, især stat og kyrkje, og eit krav om at styresmaktene skulle vise sin respekt overfor fornufta, den nye autoritet. Opplysningstida sine tenkjarar var som regel krige etter å gjere naturvitenskap sine nye resultat tilgjengeleg for vanlege folk. På det praktiske område stod tenkjarane gjerne for liberalisme og individualisme.

Immanuel Kant formulerte opplysningstida sitt program då: Opplysning er mennesket sin utgang av den sjølpåførte umyndiggjering. I Frankrike var det særleg Voltaire.

Side 6: Filosofane – om korleis ein skulle leve og tru

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Menylinja – høgre Funksjon: skal visa dei vala lesarane har i forhold til tema. Er klikkbare lenkjar. Moglege handlingar: ved markør over: skrifta vert blå – indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk – lesar vert sendt vidare i ressursen. Modaliteten timeglas: indikerer at maskina jobbar, at lesar må venta på at sida skal opna seg.	Klikkar på "Filosofane".	
	Bilete – venstre midten Funksjon: skal vise personane det står skrive om, desse frå overklassen. Moglege handlingar: lesa/analysera biletet åleine eller i forhold til det som står i skrifteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.	Markør ligg i ro på høgre side av bilete.	
	Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelje kva skrifteksten handlar om Moglege handlingar: lesa skrifteksten for å få meir informasjon.		

<p>...kunnskap, og det vart derfor viktig å undervise alle menn... ville det verte slutt på at folk svolt og vart undertrykt av... derfor bestemt at alle born, både fattige og rike, skulle la...</p> <p>Opplysningstida omfatta i første rekke desse landa, Frank Tyskland, men fekk også verknad for Italia, Russland og S perioden var eit opprør mot tradisjonelle autoritetar, især om at styresmaktene skulle vise sin respekt overfor fornu Opplysningstida sine tenkjarar var som regel kuirige etter nye resultat tilgjengeleg for vanlege folk. På det praktisk gjerne for liberalisme og individualisme.</p> <p>Immanuel Kant formulerte opplysningstida sitt program sin utgang av den sjølvførte umyndiggjering. I Frankrik</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Rullar raskt ned og opp. Byrjar å lese til venstre i første avsnitt, fortset suksessivt. Går litt fram og tilbake i teksten.</p>	
	<p>Ordbok – venstre heilt øvst Funksjon: ordforklaringar Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>		
<p>R Rettspraksisen: måten ein brukar lovar og reglar på Rettesnor: norm, regel som ein rettar seg etter Ritual: skikk og bruk, noko ein gjere på same måte</p>	<p>Ordbok Funksjon: ordforklaring.</p>		<p>”Eg brukte faktisk ordboka to gongar, eg brukte den på høgmiddelalderen og. Ei ordbok, når den er på norsk, viss det er norske ord, så spør eg heller. Likar eigentleg best munnlege forklaringar.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”Teksten eg las no, handla om filosofane. Dei meinte at å stille spørsmål om kva som er rett og gale er viktig. Dei første avisene og tidsskriftene kom ut på denne tida. Folk diskuterte. Folk skulle opplyst.”</p>	<p>For oppgåveteksten seier eg skal finna meir ut av det. For det var mykje skrifttekst her, eg lærer best av å lesa det.</p>	

Svar på spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | Diktarene og litteraturen | Filosofane | **Sett & Hørt**

Sett & Hørt - alltid oppdatert!

Les alt om ballet og dei flotte ballkjolane! Les meir>>
 Terningkastet! Les meir>>

Skandalen i Det Norske Selskab:
 "Trudde aldri me skulle bli einige" Les meir>> **Ekklusiv!**

Få med deg det nyaste i
 - Høyrst at? Les meir>>

Wessel smiler igjen
 - storsuksess med "Smeden og bageren" Les meir>>

Side 7: Sett & Hørt

Tekstuell metafunksjon	Ideasjonell meta - funksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	-----------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.	Klikkar på "neste".	
	Logo – høgre øvst Funksjon: skal skapa gjenkjenningseffekt frå sladreblad sjangeren. Skrifton og stjerna er i sterke fargar for å tiltrekka seg blikket til lesar. Moglege handlingar:	Ser på stjerna.	
	Bilete – venstre øvst Funksjon: skal visa personane frå ballet, korleis dei er kledde. Moglege handlingar: lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja	Markør over – går ikkje inn på sida.	

	aktiverast.		
	<p>Bilete og skrifttekst – høgre nedst</p> <p>Funksjon: biletet skal visa kven lesar kan lese meir om i skriftteksten, stjerna skal fortelja at innhaldet går ikkje an å lesa ande plassar. Font og farge indikerar dramatik, spenning og sensasjon.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiverast.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”På denne sida kunne eg lesa om alt mogleg” nytt ” frå opplysningstida.”</p>	<p>For å lesa dette. Eg såg det bilete eller film på sida, fin avveksling frå skriftteksten. For eg synest denne teksten var morosam å les og lett å forstå.</p>	

var på spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tids, samfunn, arkitektur | Diktning og litteraturen | Filosofane | Sett & Hørt

Sett & Hørt

Ballet i København

Også i år var det mange embedfolk og kongelege som deltok på ballet som gjekk av stabelen i København forrige veke. Tilstades var sjølvsagt Danmark - Noreg sin konge Kristian 7. Han kom i følge med legen sin, Johan Friedrich Struensee. Sett & Hørt fekk ikkje nokon kommentar frå kongen, men likkast i å få hr. Struensee i tale.

- Eg ser fram til ballet, og å få treffa gamle kjende. I kveld har eg ikkje noko anna på tapetet enn å eta og dansa.

Struensee er, som Sett & Hørt skreiv om i sist veke, opptatt av å drive opplysningsarbeid.

- For augneblikket jobbar eg hardt for å innføra trykkefridom (tyder at folk skal få skrive meningane sine, ann. red).

Å drive opplysningsarbeid er tydelegvis det store for tida. I

Tan Jonas: Kongefamilien kjører stoltokert også på årets ball. Lin i blanding med tyll gir ein glamorøs effekt. Tipper dette blir årets trend!

2008-01-01 10:00:00

Side 8: Ballet i København

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.	Klikkar på "neste".	
	Bilete + skrifttekst + terning - høgre Funksjon: biletet skal visa korleis dei kongelege såg ut og var kledde. Terningen speler på terningkast slik ein finn i t.d. Se & Hør og VG, kor kjendisar får "dommen" i forhold til antrekket dei har på seg. Tan Jomas er eksperten som kommenterer antrekket, som i røyndommen er Jan Thomas.		
	Skrifttekst – overskrift – horisontalt øvst Funksjon: overskrifta, som er skriven i ein type snirklete handskrift, skal symbolisera overklasse, rikdom. Vidare skal den appellera til lesar si nysgjerrigheit. Moglege handlingar: byrja å lesa øvst frå venstre og nedover.		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"Teksten handla om ballet som var i København."	Veit ikkje, ikkje noko spesiell grunn.	Lesar byrjar å verta litt lei av å lesa.

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet "Det Norske Selskap"⁴

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur Diktarane og litteraturen Filosofane Sett & Hørt

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studenter i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danne ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker, og ei av dei viktigaste var å få universitet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben, som elles var ein uhøgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Madam Juels kaffihus. På møta snakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte talar, vitsar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla i store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelalderen. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer, og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Klæmpers Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

⁴ ----- blå farge viser til medlemmane i klubben
----- grøn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben
----- rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman
----- brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete
→ svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

DATASAMLING NR. 5: LESAR 6

Om lesar 6

- Gut
- Har god leseforståing i papirbaserte multimodale tekstar, svak digital (teknisk)
- Brukar lita tid på datamaskina og Internett, og likar ikkje å lese skjermtekstar
- Observasjon:
 - sit tilbakelemt på stolen med beina i kross
 - blikket beveger seg roleg over skjermen
 - rolege rørsler med musepeikar
 - noterer på papir

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Bilete – høgre side oppe i menylinja av L. Holberg som er ein av forfattarane ein kan lesa om i ressursen.</p>	<p>Markør føl augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Rolege, bestemte rørsler med musepeikar.</p>	<p>”Eg veit ikkje heilt kvifor eg såg biletet først. Men det var oppe på sida, og du startar oppe og les nedover.”</p>
<p>Hei!</p> <p>...og velkommen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 skjedde det mykje. Lær meir om forfattere, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeoppværing Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høyrddet Det Norske Selskap? Johan Herman Wessal? Eller kanskje ikkje? Og kva er egentleg Encyclopedien, og kvifor var det så populært i opplysningstida? Fortell ikkje på desse sidene kan du få svar!</p> <p>PS: gløym ikkje å få med deg opplysningstidas siste nytt i sladrespalta Sett og hørt.</p>	<p>Skrifttekst – midt på. Funksjon: informasjon om tema og retoriske spm for å leia lesar inn i mot det som er viktig å lesa om. Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skriftteksten - ved mus over orda ”Sett & Hørt” (som er ei lenkja): blåfargen indikerer at denne lenkja inneheld meir informasjon - ved klikk: lesar vert sendt vidare til ”Sett & Hørt” 	<p>Markør føl augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Siste del av skriftteksten vert blå – lesar går ikkje inn på lenkja.</p>	<p>”Eg såg den(lenkja) vart blå, men tenkte ikkje så nøye på det. Eller, for å seie det sånn så sparar du det beste til slutt.”</p>

	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiverast.</p>		<p>”Det heilt første eg tenkte var eigentleg at eg ikkje skulle hoppa att og fram, men lesa ryddig. Planen var å byrja med byrjinga med å lesa alt under ”Tida, samfunnet og arkitekturen”, men eg tok heller diktarane først for eg trudde kanskje ikkje det var så interessant.. Grunnen til at eg las frå venstre til høgre er vel at det sto slik på sida. Det oppgåvearket brydde eg meg ikkje så mykje om, eigentleg.”</p>
	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiverast.</p>	<p>Klikkar på lenkja</p>	

<p>Teksten handla om...</p>	<p>Eg las for å...</p>	<p>Vurdering</p>
------------------------------------	-------------------------------	-------------------------

<p>” Handla om kva nettsida handla om ”</p>	<p>Veit ikkje, ikkje noko spesiell grunn.</p>	
---	---	--

[på spørsmål her!](#) | [Ordbok](#) | [Tilbake](#) | [Neste](#)

Opplysningstida

[Tida, samfunn, arkitektur](#) | [Diktare og litteraturen](#) | [Filosofane](#) | [Sett & Hørt](#)

Diktinga sitt grunnlag
Litteraturen si oppgave var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt irritert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skreiv, no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludvig van Beethoven skreiv musikk.

Ludvig Holberg - den poetiske raptus
Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein moromann, samfunnsrefsar og komedieforfattar.
Les meir >>

Det Norske Selskab
Var ein uhøgstideleg forening av festglade, norske studentar som samla seg til debatt på Madan Juels kaféhus i København.
Les meir >>

Johan Herman Wessel
Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers
Les meir >>

Ludvig van Beethoven
Verdskjent komponist, òg på begge øyror og veldig opptatt av fridom, likskap og brorskap.
Les meir >>

Side 2:
Diktarene og litteraturen:
Diktinga sitt grunnlag

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon Ved klikk: du sendt vidare.	Held musepeikar over ikonet, klikkar på lenkja.	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

Blankt	Veit ikkje, ikkje noko spesiell grunn.	
--------	--	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarene og litteraturen** | Filosofane | Setr & Hovt

Ludvig Holberg - den poetiske raptus

og tar han med heim til baronen. Jeppe vaknar i baronen si seng, og trur derfor han er baronen. Jeppe avgjer med det same at fogden skal hengast. Han viser seg som ein tyrann når det er han som er baronen. Han moroa varer ikkje lenge: Jeppe vert ført tilbake til jammerlege kvardag, kona gir han pryl og skjeller han ut for å vera ein doven og udugeleg person! Som svar på dette seier Jeppe at: Alle veit at Jeppe drikk, men det er ingen som spør *kvifor* han drikk.

I eit anna kjent verk, Erasmus Montanus, kritiserer og latterleggjer Holberg latinstudentar og såkalla lærde i samfunnet. I komedien skildrar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg sjølv det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg med uforstålege ord.

Til filmsnuttane >>

Side 3: Diktarene og litteraturen:
Ludvig Holberg – den poetiske raptus

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

<p>Leesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Bilete – venstre midten ut i sida Funksjon: vise korleis Ludvig Holberg såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>		
<p>og far han med heim til barnein. Jeppe valuar i barnein si smag, og trur derfor han en barnein. Jeppe a ogjer med det same at hojden skal hengead. Han viser seg som ein forann når det er han som er barnein. Han motta varer tilje konge Jeppe vert fort tilhale til jennemlege kvestag, koma pr han pryl og djojer han ut for å vera ein do an og vedpaleg person! Som si ut på dette soier Jeppe at: Alla velt at Jeppe dikk, men det er ingon som spør i tyfo han dikk.</p> <p>I et anna kjent verk, Erasmus Montanus, hofteiser og lattehogger Holberg lattehogger og så alle leide i samfunnet. I korendes skole er Holberg den spr og gjerde korendes skolein Erasmus og som etter avsett andre skolein i Holberg hjem koma til korendes på korendes. Han er korend og trer han er mogle korend og alle andre i tygde. For å vite kor fin og lær du kan er, gjer han meg tyg, det latteide namnet Erasmus Montanus. Hanne dery han er korendegane sine og drer rorik seg med ord til korend er id.</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rulla opp og ned i rulletekstboks - byrjar å lesa i første avsnitt 	<p>” Eg rullar for å sjå om det er masse å lesa. Det er sånn automatisk bevegelse. Er det masse er det ofte eg ikkje gidd å lesa. Dette var i byrjinga så...”</p>

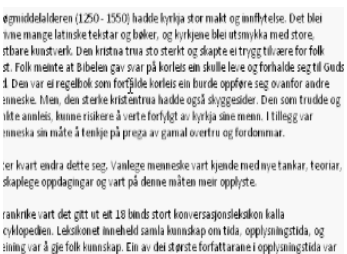
Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

” Handla om Ludvig Holberg.”	Veit ikkje, ikkje noko spesiell grunn.	Korte svar. Noko umotivert.
------------------------------	--	-----------------------------

Side 4: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lelesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiur deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.	Held musepeikar over ikonet, klikkar på lenkja.	"Eg brukte denne heile vegen, for eg rekna med at eg ville koma på neste side. Ganske bevisst gjort."
	Overskrift - venstre Moglege handlingar: Les for å orientera seg om innhaldet i teksten under.		
	Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.	Fører markøren raskt ned på det blå feltet i rullefeltboksen for å sjekka lengde. Brukar venstre tast + markør når han rullar ned sida. Byrjar å lesa i første avsnitt og fortset nedover.	"Eg les vel eigentleg seint, for eg må det for å få med meg alt."

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
" Teksten handlar om kyrkja."	Det er mange sider, og ein plass må ein begynna.	

Side 5: Opprørarane og embetsmenn

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre</p> <p>Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den lei deg vidare til ny informasjon</p> <p>Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på "neste".</p>	
<p>Opprørarane og embetsmennene</p>	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skrifteksten handlar om</p> <p>Moglege handlingar: lesa skrifteksten for å få meir informasjon.</p>	<p>Markør ligg i ro over "neste"</p>	

<p>teiste rundt og tala om Gud på gardane. Der han var på folk. Ein av grunnane til dette kan vere at Hauge ikkje berre snakka også om korleis bøndene kunne dyrka jorda si betr. Jesse møta møtte Hauge motstand. Kongen hadde bestemt danna prestar hadde lov å forkynde Guds ord. Hauge var det han gjorde var derfor ulovleg. Han sat lenge i fengsel, tetta han likevel i det arbeidet han hadde gjort.</p> <p>sjølv om handelsmennene i byane var rike, var dei likevel andelen føregjekk. All handel gjekk gjennom København midtpunkt. Her låg alle bankane, universitetet og børsen. vart å gje uttrykk for misnøye, og krev ein eigen norsk by. Byrjar å verte bevisste på at dei vil ha sitt eige, og ikkje bli Danmark.</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Byrja i første avsnitt.</p>	
---	---	--------------------------------	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>"I Danmark – Noreg var ikkje alle fornøgde."</p>	<p>For å finna meir ut av tema.</p>	

The screenshot shows a webpage with the title "Opplysningstida" and a navigation menu with categories: "Tida, samfunn, arkitektur", "Diktarene og litteraturen", "Filosofane", and "Sett & Hørt". The main article is titled "Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar". The text describes classical architecture as a style that uses Greek and Roman architecture as inspiration, popular from 1688 to 1789. It mentions that classical architecture is characterized by simple lines, clarity, order, and harmony. The article also notes that the period was named neoclassicism, which was inspired by the discovery of Pompeii in 1748 and the rediscovery of classical antiquity in the late 18th century.

Side 6: Klassisistisk arkitektur – stilen på bygningane

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningskaping</p>
	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på "neste".</p>	

<p>Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar</p> <p>Klassisistisk arkitektur er eit omgrep som blir brukt om alle retningar og periodar som har lenkt gresk og romersk arkitektur som inspirasjon. Vanlegvis vert omgrepet brukt om europeisk arkitektur frå 1688- 1789. Klassisismen tok tid med den mogelege renoingane i 1688 til den slutta rundt den franske renoingane i 1789.</p> <p>I klassisistisk arkitektur er ein oppgått av antikken sameklei skal prega huset: sølle lenger klarhet, ro, orden og harmoni.</p> <p>Perioden som vert omtala som nyklassisisme kan daterast til år 1748, då fransmennene byrja utgravingar i Pompei. Blått sidet diktidas menneske ønsket til avskilt med romersk bebyggelse frå år 79 e. Kr. Fransmennene fekk no førebilete for både detaljar og byggverk frå vitenskaplege historiske utgravingar, og dette spreia se til andre europeiske land. Klassisismens ideal var majestetiske ro og harmoni, både i uttrykket byggingen og utansjå. Mange bygningar fekk no denne stilen rundt om i Europa.</p>	<p>Skrifttekst - midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. 	<p>Markør i rullefeltet.</p> <p>Byrjar å lese til venstre i første avsnitt.</p>	<p>”Eg sat og noterte samstundes medan eg las. Eg pleier i grunnen aldri ta notat, og lære vel best av å sitja og lesa og tenkja gjennom teksten. Men denne teksten var nok den kjekkaste å lesa. Du visste alt om det på ein måte, det var ikkje alt som var nytt. Du veit kva det er, og korleis det ser ut i røynda og sann.”</p>
	<p>Bilete - venstre</p> <p>Funksjon: skal visa stilen på murhusa, desse frå overklassen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet. 	<p>Markør + blick på bilete.</p>	<p>”Bilete ser eg fort på. Av og til studerer eg detaljar, men ikkje ofte. Desse såg eg på ei stund, eller du ser inn i mellom når du les.”</p>
<p>Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar</p>	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelje kva skriftteksten handlar om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
”Slott og arkitektur.”	For eg synest at denne teksten var lett å lesa og morosam å forstå. For å lesa dette.	

10 spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hør

Diktinga sitt grunnlag

Litteraturen si oppgåve var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skriva no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludvig van Beethoven skreiv musikk.

Ludvig Holberg - den poetiske raptus

Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein morosmann, samfunnsrefsar og komedieforfattar. Les meir >>

Det Norske Selskab

Var ein uhøgtdelige forening av festglade, norske studentar som samla seg til debatt på Madan Juels kaféhus i København. Les meir >>

Johan Herman Wessel

Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers. Les meir >>

Ludwig van Beethoven

Verdskjent komponist, dev på begge øyret og veldig opptatt av fridom, likskap og brorskap. Les meir >>

Side 7:
Diktarane og litteraturen:
Diktinga sitt grunnlag

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon Ved klikk: du vert sendt vidare.	Klikkar på "neste".	
Diktinga sitt grunnlag Litteraturen si oppgåve var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skrëiv no sine største verk. Ludvig Holberg skrëiv komediar, medan komponisten Ludwig van Beethoven skrëiv musikk.	Funksjon: Ingress - venstre Moglege handlingar: lesa Skrifttekst – venstre del Moglege handlingar: -lesa for å orientera seg om tema.		
Ludvig Holberg - den poetiske raptus Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Har opptatt av trua på noffutt og kunnskap, var litt av ein mor- samfunnsrefsar og komedieforfattar. Les meir >> Det Norske Selskab Var ein ubegttideleg forening av festglade, norske student som samla seg til debatt på Madan Juel's kaffihus i København. Les meir >> Johan Herman Wessel Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers Les meir >> Ludwig van Beethoven Verdskjent komponist, døv på begge øyrrer og veldig opptat fridom, likskap og brorskap. Les meir >>	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: "Les meir" er ein smakebit på resten av teksten . Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.	Let musepeikaren følgja "les meir" tekstane under ordet. Hurtige rørsler.	"Eg les berre overskrifta i "les meir", ikkje resten av det under der."

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

"Her las eg om Ludvig Holberg."	For å lesa dette.	
---------------------------------	-------------------	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Setr & Hart

Ludvig Holberg - den poetiske raptus

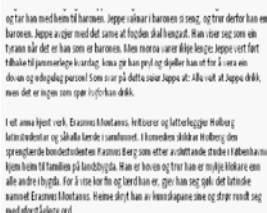
og tar han med heim til baronen. Jeppe vaknar i baronen si seng, og trur derfor han er baronen. Jeppe avgjer med det same at fogden skal hengast. Han viser seg som ein tyrann når det er han som er baronen. Men mora varer ikkje lenge; Jeppe vert ført tilbake til jammerlege kvardag, kona gir han pryl og skjeller han ut for å vera ein doven og urdugeleg person! Som svar på dette seier Jeppe at: Alle vert at Jeppe drikk, men det er ingen som spør *Avforhan drikk*.

I eit anna kjent verk, Erasmus Montanus, kritiserer og latterleggjer Holberg latinstudentar og såkalla lærde i samfunnet. I komedien skildrar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg gjev det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg med uforstålege ord.

Til filmsnuttane >>

Side 8: Diktarane og litteraturen:
Ludvig Holberg – den poetiske raptus

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lelesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste sida i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon Ved klikk: du vert sendt vidare.	Klikkar på "neste".	
	Bilete – venstre Funksjon: skal visa korleis Holberg såg ut, kledde seg i forhold til samtida . Moglege handlingar: lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.		
	Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

" Her las eg om Ludvig Holberg."	Eg har planlagt kva eg skal lese på førehand, og denne sida var viktig i læringa.	
----------------------------------	---	--

Svar på spørsmål her! | Ord bok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, samfunn, og miljø | **Diktarane og litteraturen** | **Pilestøpe** | **Sett & Hart**

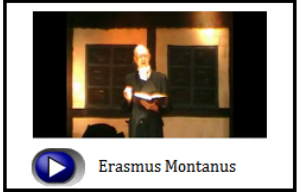
Jeppe er ein dansk og undertrykt leigending som har eitt stort problem som stadig leiår han inn i nye forvlingar. Han er glad i alkohol og drukk seg full når han kan. I komedien vert Jeppe slått av godsseigaren og fogden og heime vert han prytt av kona Nille. Ein dag finn baronen og fogden Jeppe full i vegkant. Det bestemmer seg for å lura han og tar han med heim til baronen. Jeppe vaknar i baronen si seng, og trur derfor han er baronen.

I komedien Erasmus Montanus skildrar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg sjølv det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg

Side 9: Diktarane og litteraturen:
Jeppe på berget og Erasmus Montanus

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Funksjon: Moglege handlingar:		"Det er jo mykje kjekkare å sjå ein film enn å lesa ei bok. Eg kunne nok tenkt meg å berre sjå film, men skal eg tenkja på å læra noko så kan eg ikkje gjera det. Film er jo alltid kjekt, du slepp å konsentrera deg om orda, og med bilete så brukar du berre augo. Eg hugsar nok bilete og sånn betre enn skriftekst, kanskje,..."
I komedien Erasmus Montanus skildrar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg sjølv det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg med uforståelege ord.	Funksjon: Moglege handlingar:		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

"Teksten handlar om Jeppe på Berget og Erasmus Montanus."	Eg såg det var film eller bilete på denne sida, fin avveksling frå skrifte teksten.	
---	---	--

Side 10: Diktarane og litteraturen:
Det Norske Selskab

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Skrifte tekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den lei deg vidare til ny informasjon Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på "neste".</p>	<p>"Det er sånn at når eg las det som stod der ganske seint, nærlesing. For å få det med meg."</p>
<p>Det Norske Selskab</p> <p>Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiskeskipfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var leie av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danna ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.</p>	<p>Skrifte tekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>		

	<p>Bilete - høgre Funksjon: skal visa korleis medlemmene i Det Norske Selskap såg ut, kledde seg i forhold til samtida. Biletet skal skildra ein situasjon kor medlemmene er i debatt. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.</p>		
---	---	--	--

<p>Teksten handla om...</p>	<p>Eg las for å...</p>	<p>Vurdering</p>
------------------------------------	-------------------------------	-------------------------

<p>”Handlar om folk som var leie av Danmark. Noreg byrja å tene pengar.”</p>	<p>Det er så mange sider og ein plass må ein begynna.</p>	
--	---	--

var på spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Nesle

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hørt

Johan Herman Wessel (1742 - 1785) - diktar

Wessel var presteson og fødd i Akershus. Etter å ha teke artium drog han til København for å studere. Her blei han gåande som evig student resten av livet. Han var ein humoristisk og sprudlande person, men kunne også vera tungsinndig og sorgfull. Han blei tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populært midtpunkt på grunn av sine vittige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok det ein kallar for ein lat og drikkfærdig person, og levde eit bohemtilvære i fattigdom og sjukdom fram til han døde i 1785.

Den mest kjende versforteljinga er Smeden og Bakeren. Her latterliggjere han rettspraksisen som føregjekk i opplysningstida. Smeden har drepe ein mann, og må derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier til dommaren at sidan byen har to bakarar, kan heller ein av dei båta med livet i staden for den uerstattelige smeden. Dommaren bestemmer seg for at den eldste av bakarane må byla livet fordi at mord med liv for liv har bätte og det er betre å ha ein smed og ein bakar, enn ingen smed og to bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta straffa, og det tykte ikkje Wessel

Smeden og Bageren >>
Les meir? >>

Side 11: Diktarane og litteraturen:
Johan Herman Wessel

<p>Tekstuell metafunksjon</p>	<p>Mellompersonleg metafunksjon</p>	<p>Ideasjonell metafunksjon</p>	
--------------------------------------	--	--	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
--	---	---	---

	<p>Skrifttekst + intern lenkje - høgre</p> <p>Funksjon: lenkje til neste side i trestrukturen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>Ved mus over: lenkje vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon</p> <p>Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på "neste".</p>	
	<p>Bilete - venstre</p> <p>Funksjon: skal vise korleis J. H Wessel, diktaren, såg ut, og kledde seg i forhold til samtida og livssituasjonen skildra i skriftteksten.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.</p>		
<p>Wessel var presteson og fødd i Akershus. Etter å ha teke artium for å studere. Her blei han gåande som evig student resten av liv. Humoristisk og spredlande person, men kunne også vera tungsin tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populært midtpunkt viftige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok det ein drikkfædig person, og levde eit bohentilvære i fattigdom og sju 1785.</p> <p>Den mest kjende versforteljinga er Smeden og Bakeren. Her lær rettspraksisen som føregjekk i opplysningstida. Smeden har drep derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier til domr to bakarar, kan heller ein av dei bøta med livet i staden for den i Dommaren bestemmer seg for at den eldste av bakarane må bø med liv for liv bør bøte og det er betre å ha ein smed og ein baka bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta straffa, o noko om.</p>	<p>Skrifttekst - midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>-rulla opp og ned i rulletekstboks</p> <p>-byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

<p>"Teksten handlar om Johan Wessel."</p>	<p>Det er så mange sider og ein plass må ein begynna.</p>	
---	---	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arbeidsliv | **Diktarene og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hørt

Smeden....

Dommeren...

Og den stakkars bakaren.

Smeden og bakeren (Herman Wessel)

Der var en liden By, i Byen var en smed,
Som farlig var, naar han blev vred.
I han sig en i sønde fik; (dem kan man altid faa,
Jeg ingen har, det gaa
Min Læser Igesaal)
Til Uhaeld for dem begge to
De traefles i en Kro. De drak (Jeg selv i Kro vil drikke;
For andet kommer jeg der ikke.
Anmerk dog, Læser! dette:
Jeg immer gaar paa de honnette).
Som sagt, de drak,
Og efter mange Skjeldsord, hidsigt Snak,
Saa Smeden Fienden paa Plameten.
Saa sterkt var dette Slag,
At han saa ikke Dag,
Der har ei orden seet en.

Side 12: Smeden og bakaren

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon Ved klikk: du vert sendt vidare.	Klikkar på "neste".	
	Bilete – venstre diagonalt Funksjon: skal vise personane frå verset og skjebnen deira. Moglege handlingar: lesa/analysera biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten.		

<p>Smeden og bageren (Herman W. ...)</p> <p>Der var en liden By, i Byen var en smed, Som farlig var, naar han blev vred. Han sig en Fiende fik; (dem kan man altid faa Jeg ingen har, det gaa Min Læser ligesaa!) Til Uhæld for dem begge to De træffes i en Kro. De drak (jeg selv i Kro vil For andet kommer jeg der ikke. Anmerk dog, Læser! dette: Jeg immer gaar paa de honnette). Som sagt, de drak, Og efter mange Skjeldsord, hidsigt Snak, Slaar Smeden Fienden paa Planeten. Saa sterkt var dette Slag, At han saa ikke Dag, Og har ei siden seet'en.</p>	<p>Vers – midt på</p> <p>Funksjon: har eit bodskap om rett og gale , skuld og straff i dansk verseform.</p> <p>Moglege handlingar:</p>		
--	--	--	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

"Er eit dikt/forteljing. Var vanskeleg å forstå."	Veit ikkje, ikkje noko spesiell grunn.	
---	--	--

Side 7: Sett & Hørt

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert	Klikkar på "neste".	

	<p>blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>		
	<p>Bilete – venstre øvst Funksjon: skal visa personane frå ballet, korleis dei er kledde. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>	<p>Markør over – går ikkje inn på sida.</p>	
	<p>Logo – høgre øvst Funksjon: skal skapa gjenkjenningseffekt frå sladrebladsjangeren. Skriftn og stjerna er i sterke fargar for å tiltrekka seg blikket til lesar. Moglege handlingar:</p>		
	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>"Såg spennande ut og litt meir enn berre faktatekstar."</p>	<p>For å lesa dette. For eg synest denne teksten var morosam å les og lett å forstå.</p>	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur

Diktarane og litteraturen

Filosofane

Sett & Hørt

- Terningkastet

Tan Jomas:
Fruen i blått har figursydd kjole frå Canel i silke og mørkeblå fløyelskappe. Superhot! Håret fungerer ikkje; korketrekkar krøllar hadde passa betre til denne kjolen.

Tan Jomas:
Wow! Kveldens vinnar! Fruen i silkekjole frå Golce&Dadanna, han i tidsriktige knestømper og høge skoletter i svart skinn.

Tan Jomas:
Raudt er litt forrige sesong, men med broderte gullbånd rundt kantane reddar moteikonet imaget. Kjolen er i følgje sikre kjelder kjøpt inn i fjor, i Paris hjå motehuset Larl Kagerfeldt.

Sett & Hørt: Terningkastet

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
 Terningkastet! Les meir >> S	Funksjon: Moglege handlingar:		
	Bilete/ teikning – nede Funksjon: skal visa korleis overklassen kledde seg til ball. Moglege handlingar:		
 <p>- Terningkastet</p>	Bilete – venstre oppe Funksjon: terningen vert trilla for å gje antrekket karakter. Bruken spelar på dagens media; VG, Dagbladet, Se & Hør. Moglege handlingar:		
<p>Tan Jomas: Fruen i blått har figursydd kjole frå Canel i silke og mørkeblå fløyelskappe. Superhot! Håret fungerer ikkje; korketrekkar krøllar hadde passa betre til denne kjolen.</p>	Ekspertkommentar– oppe midt på Funksjon: Kommentar til hår, sminke og antrekk som ein finn i media. Moglege handlingar:		

Tan Jonas: Wow! Kveldens vinnar! Fruen i silkekjole frå Golke&Dadanna, han i tidsriktige knestømper og høge skolettar i svart skinn.	Tan Jonas: Raudt er litt forrige sesong, me med broderte gullbånd rundt kantane reddar moteikonet imaget. Kjolen er i følge sikre kjelder kjøpt inn i fjor, i Paris hjå motehuset Larl Kacerfeldt.	Funksjon: Moglege handlingar:		
---	--	----------------------------------	--	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

"Dette handlar om kva dei forskjellige hadde på seg."	For eg såg det var bilete eller film på sida, fin avveksling frå skriftteksten. For å finna ut meir om tema.	
---	--	--

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet "Det Norske Selskap"⁵

Opplysningstida

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjenste og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danne ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker, og ei av dei viktigaste var å få universitet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben, som elles var ein høgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Madam Juels kaffihus. På møra snakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte talar, visar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla i store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelalderen. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Kjemper Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

- ⁵
- blå farge viser til medlemmane i klubben
 - grøn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben
 - rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman
 - brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete
 - svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

DATASAMLING NR. 6: LESAR 3

- Lesar 3 - jenta
- Har god leseforståing i papirtekstar og digitale tekstar
 - les seint, men konsentrert
 - tek notat
 - sit rett opp og ned, er roleg
 - let pila følgja orda
 - bestemmer seg for å lesa i rekkefølgja

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Leesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølgja:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skrifteksten handlar om. Moglege handlingar: lesa skrifteksten for å få meir informasjon.	Markør ligg i ro i høgredel av sida.	
	Funksjon: bilete til venstre i menylinja av L. Holberg, ein av dei sentrale diktarane det står skrive om i ressursen.	Markør beveger seg opp til biletet.	
	Menylinja midten oppe Funksjon: informasjon om tema og val. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den lei deg vidare til ny informasjon. Ved klikk vert den aktuelle lenkja aktivert.	Klikkar på Tida, samfunn og litteratur.	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
" Det var innleinga til dei andre tekstane som skal komma."	For å finna meir ut om temaet.	Brukte lang tid på å koma i gang, 10 minutt.

Side 2: Tida, samfunnet og litteraturen

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Overskrift – venstre oppe i ingress Moglege handlingar: lesa overskrifta for å finna ut om innhaldet i hovudtekst. Ikkje klikkbar.		
	Bilete – høgre oppe Funksjon: bilete av Ludvig Holberg som var sentral forfattar i denne tida Moglege handlingar:		
	Skrifttekst – midten av sida Funksjon: ingress. Fortel om kva lesar kan lesa meir om. Retoriske spm. for at lesar skal oppfatta kva tema som er viktig å få med seg i teksten. Moglege handlingar: bruka lenkjene til å lesa meir på høgre side.		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
" Det var innleiinga til dei andre tekstane som skal komme. Det stod om eg viste	For å finna meir ut om tema. For å orientera meg i teksten.	

om forskjellige forfattarar og liknande. Opplysningstida var frå 1700 – 1789.”

Side 3: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lelesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga</p> <p>tenkte annleis, kunne risikere å verte forfylgt av kyrkja sine menneska sin måte å tenkje på prega av gamal overtru og for</p> <p>Etter kvart endra dette seg. Vanlege menneske vart kjende med nye tankar, teonar, vitenskaplege oppdagningar og vart på denne måten meir opplyst</p> <p>I Frankrike vart det gitt ut eit 18 bnds stort konversasjonsselskap kalla Encyklopedien. Leksikonet inneheld samla kunnskap om tida, opplysningstida, i meining var å gje folk kunnskap. Ein av dei største forfattarane franskmannen Voltaire. Han meinte at kyrkja var motstandar tenkje og bestemme sjølv. Han meinte ein måtte lausrive seg fordommar. Voltaire var viss på at menneska kunne skape ei liv verd basert på toleranse og fridom. Det var altså menneska, i sentrum.</p>	<p>Skrifttekst – midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. 	<p>Let markør av og til følgja orda. Flyttar markøren i jamne drag.</p>	<p>”Eg har markøren under av og til for å konsentrera meg betre om eit spesielt ord, eller vanskelege ord eller konsentrera meg generelt.”</p>

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
Skriv for hand.	For å finna meir ut om tema. For å orientera meg i teksten.	

Side 4: Opprørarane og embetsmennene

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>Opprørarar og embedsstanden</p> <p>I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som dreiv handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trøng for å overleva. Desse var misnøgd med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Fleire gjorde opprør mot embetsmennene. Christian Jensen Lofthus var bonde, men droiv også med handel og bydde skip. Dette var ikkje lovleg; ein bonde hadde ikkje lov å driva med handel. Embetsmennene forlanga at han skulle arresteras, men Lofthus nekta. Mange hundre bønder støtta han, men likevel vart han satt i fengsel på Akershus festning. Her sat han til han døydde.</p> <p>Eit annan kjent norsk folkeopprørar er Hans Nielsen Hauge (1771-1824). Hauge reiste rundt og tale om Gud på gardane. Der han var på det alltid å samla seg mange...</p> <p>Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + intern lenkje - høgre</p> <p>Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten.</p> <p>Moglege handlingar: Ved mus over: lenkje vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.</p>	<p>Lesar klikkar på lenkja.</p>	
<p>Opprørarane og embetsmennene</p>	<p>Funksjon: Overskrift - venstre</p> <p>Moglege handlingar: lesa overskrifta for å finna ut om innhaldet i hovudtekst. Ikkje klikkbar.</p>		
<p>I 1600 blei det innført eineveldig kongemakt i Danmark - Norge, noko som betyddet at den felles kongen budde og styrte i frå Danmark. Då den eineveldige kongen sett var nokkia til å styra var det i trønda embetsmennene, altså prester og offiserer, som styrte. I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som dreiv handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trøng for å overleva. Desse var misnøgd med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Fleire gjorde opprør mot embetsmennene. Christian Jensen Lofthus var bonde, men droiv også med handel og bydde skip. Dette var ikkje lovleg; ein bonde hadde ikkje lov å driva med handel. Embetsmennene forlanga at han skulle arresteras, men Lofthus nekta. Mange hundre bønder støtta han, men likevel vart han satt i fengsel på Akershus festning. Her sat han til han døydde.</p> <p>Eit annan kjent norsk folkeopprørar er Hans Nielsen Hauge (1771-1824). Hauge reiste rundt og tale om Gud på gardane. Der han var på det alltid å samla seg mange...</p>	<p>Skrifttekst – midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Rullar kjapt og ned. Byrja r deretter å lesa i første avsnitt.</p>	

	<p>Bilete – venstre midten Funksjon: vise korleis Christian J. Lofthus og Hans Nilsen Hauge såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>	<p>Markør ligg i ro i høgre hjørna.</p>	
--	---	---	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”Teksten handla om opprørarane og embetsmennene. I 1660 vart det innført eineveldig konge.”</p>	<p>For å finna meir ut om tema. For å orientera meg i teksten.</p>	

Side 5: Klassisistisk arkitektur

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningskaping</p>

<p>Les meir >></p> <p>Klassisismen - stilen som påverka arkitekturen</p> <p>Klassisismen er ein periode i kunst, arkitektur og litteraturen på 1700-talet. Alle periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur....</p> <p>Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + intern lenkje - høgre</p> <p>Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten.</p> <p>Moglege handlingar: Ved mus over: lenkje vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.</p>	<p>Lesar klikkar på lenkje.</p>	
<p>Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar</p>	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		
<p>Klassisistisk arkitektur er eit omgrep som blir brukt om alle retningar brukt gresk og romersk arkitektur som inspirasjon. Vanlegvis i ein europeisk arkitektur frå 1688 - 1789. Klassisismen tok til med i evolusjonen i 1688 til den slutta rundt den franske revolusjonen</p> <p>Klassisistisk arkitektur er ein opptratt av antikken sine ideal skal i sner, klarheit, ro, orden og harmoni.</p> <p>erioden som vert omtala som nyklassisme kan daterast til år 1789. Franskmenene byrja utgravingar i Pompeii. Brått stod dåtidens midsikt med romersk bebyggelse fra år 79 e. Kr. Franskmenene f</p>	<p>Skrifttekst – midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Rullar skriftteksten kjapt ned og opp. Byrjar deretter å lesa i første avsnitt.</p>	<p>”Eg rullar slik for å finna ut kor lang teksten er.”</p>
	<p>Bilete - venstre sida midt på</p> <p>Funksjon: skal visa stilen på murhusa, desse frå overklassen.</p> <p>Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>Blankt (blei ikkje ferdig med sida).</p>	<p>For å finna meir ut om tema. For å orientera meg i teksten.</p>	

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet "Det Norske Selskap"⁶

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur Diktarane og litteraturen Filosofane Sett & Hørt

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjenne og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danna ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker og ei av dei viktigaste var å få universitet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben, som elles var ein uhøgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Madam Juels kaffihus. På møta snakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte talar, vitsar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelaldere n. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer, og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Kiæmpers Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

6

----- blå farge viser til medlemmane i klubben

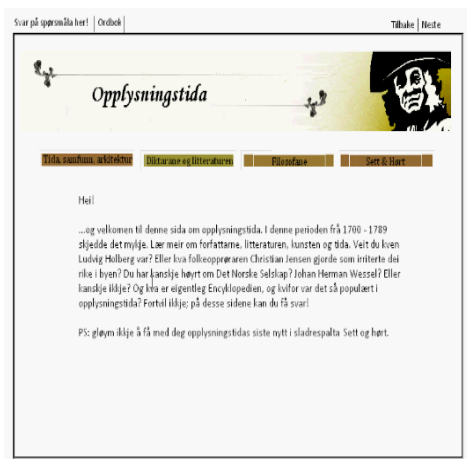
----- grønn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben

----- rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman

----- brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete

→ svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

DATASAMLING NR. 7: LESAR 7

Om lesar 7 – jenta

Har svak leseforståing i papirbaserte multimodale tekstlar

- Brukar lita tid på datamaskina og Internett
- Observasjon:
 - sit framover på stolen med beina i kross
 - beveger hovudet att og fram under lesinga, ser i veggen
 - noterer stikkord på papir

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Funksjon: overskrift. Ikkje klikkbare. Venstre del av menylinja.		
	Bilete – høgre sida oppe i menylinja av L. Holberg som er ein av forfattarane ein kan lesa om i ressursen.		
<p>Hei!</p> <p>...og velkomen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 skjedde det mykje. Lær meir om forfattarne, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeoppvækkaren Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høyrte om Det Norske Selskap? Johan Herman Wessel? Eller kanskje Høje? Og kva er eigentleg Encyclopedien, og kvifor var det så populært i opplysningstida? Fortell ikkje på desse sidene kan du få svar!</p> <p>PS: gløym ikkje å få med deg opplysningstidas siste nytt i sladrespalta Sett og hørt.</p>	<p>Skrifttekst – midt på. Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skriftteksten - ved mus over orda "Sett & Hørt" (som er ei lenkje): blåfargen indikerer at denne lenkje inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar vert sendt vidare til "Sett & Hørt".</p>		

	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiverast.</p>	<p>Lesar klikkar på lenkja "Tida, samfunnet og arkitektur".</p>	
---	---	---	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

Side 2: Bruk fornufta!

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningssskaping
--	--	---	---

<p>Opprørarar og embedsstanden</p> <p>I norske byar vaks det fram eit rikt borgarskap som drev handel. Vanlege folk, derimot, var handtverkarar og tenarar som ikkje hadde meir enn dei trøng for å overleva. Desse var misnøgde med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde eit liv i luksus. Opprøraren Christian Jensen Lottbus var det ein kallar for opprørar...</p> <p>Les meir >>></p>	<p>Tekstutdrag – høgre hjørne nede</p> <p>Funksjon: Gje ein smakebit på innhaldet som ein kan lesa meir om ved å trykkja på "Les meir".</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lese skrifteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar aktiverer lenkja.</p>	<p>Las tekstutdraget, klikka på lenkja.</p>	
<p>Bruk fornufta!</p> <p>I byrjinga av 1700- talet oppstod ein ny epoke som vert kalla opplysningstida. Det nye idealet var no å dyrka den menneskelege fornufta. Kunnskap og opplysning skulle gjere alle menneske lukkelege og i stand til å forstå verda betre.</p> <p>Men; korleis var opplysningstida i Noreg? Og var det folk som merka seg spesielt ut? Dette kan du finne ut om ved å klikke på lenkjene på høgre side.</p>	<p>Ingress – venstre side øvste del</p> <p>Funksjon: ingress som fortel om kva lesar kan lesa meir om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skrifteksten frå venstre til høgre, kor ein les frå overskrifta, eller frå andre avsnitt. Bruka spm. i andre del til å finna svar på i "Les meir" tekstane.</p>	<p>Markør i ro ute i høgre side. Byrja å lesa øvst frå venstre.</p>	
 <p><i>Opplysningstida</i></p>	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skrifteksten handlar om.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

<p>"Teksten handla om 1700 talet og opplysningstida."</p>	<p>For å finna meir ut om temaet. For å orientera meg i teksten.</p>	
---	--	--

Side 3: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga</p> <p>I høgmiddelalderen (1250 - 1550) hadde kyrkja stor makt og innflytelse. Det blei skrivne mange latinske tekstar og bøker... Les meir >></p>	<p>Tekstutdrag – høgre hjørne nede</p> <p>Funksjon: Gje ein smakebit på innhaldet som ein kan lesa meir om ved å trykkja på "Les meir".</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lese skrifteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar aktiverer lenkja.</p>		
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga</p>	<p>Overskrift – vertikalt oppe midten</p> <p>Funksjon: til informasjon om kva sida handlar om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa. Finna ut meir ved å lesa skriftekst eller bilete, eller begge to.</p>		

<p>tenkte annleis, kunne risikere å verte forfylgt av kyrkja sine menneske sin måte å tenkje på prega av gamal overtru og for</p> <p>Etter kvart endra dette seg. Vanlege menneske vart kjende til vitenskaplege oppdagingar og vart på denne måten meir opplyst</p> <p>I Frankrike vart det gitt ut eit 18 binds stort konversasjonsleks Encyklopedien. Leksikonet inneheld samla kunnskap om tida, i meining var å gje folk kunnskap. Ein av dei største forfattarar franskmannen Voltaire. Han meinte at kyrkja var motstandar tenkje og bestemme sjølv. Han meinte ein måtte lausrive seg fordommar. Voltaire var viss på at menneske kunne skape ei verd basert på toleranse og fridom. Det var altså menneske, i i sentrum.</p>	<p>Skrifttekst – midt på sida i rulletekstboks</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. 	<p>Byrja å lese frå venstre oppe og nedover.</p>	
---	--	--	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”Teksten handla om kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga. På den tida hadde kyrkja mykje makt.”</p>	<p>For å finna meir ut om temaet. For å orientera meg i teksten.</p>	

Side 4: Opprørarane og embedsmenn

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Skrifttekst + intern lenkje - høgre</p> <p>Funksjon: lenkje til neste side i trestrukturen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>Ved mus over: lenkje vert blå, indikerer at den leiar deg</p>	<p>Klikkar på ”neste”.</p>	

	vidare til ny informasjon Ved klikk: du vert sendt vidare.		
Opprørarane og embedsmennene	Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skrifteksten handlar om. Moglege handlingar: lesa skrifteksten for å få meir informasjon.	Markør ligg i ro over "neste".	
<p>teiste rundt og tala om Gud på gardane. Der han var på folk. Ein av grunnane til dette kan vere at Hauge ikkje berre snakka også om korleis bøndene kunne dyrka jorda si betring. Hauge møta møtte Hauge motstand. Kongen hadde bestemt at danna prestar hadde lov å forkynne Guds ord. Hauge var det han gjorde var derfor ulovleg. Han sat lenge i fengsel, og detta han likevel i det arbeidet han hadde gjort.</p> <p>gjølv om handelsmennene i byane var rike, var dei likevel i andelen føregjekk. All handel gjekk gjennom København midtpunkt. Her låg alle bankane, universitetet og børsen. Kvart år gjøt uttrykk for misnøye, og krev ein eigen norsk byrå. Byrjar å verte bevisste på at dei vil ha sitt eige, og ikkje bli Danmark.</p>	Skriftekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.	Byrja i første avsnittet.	
 	Bilete – venstre vertikalt Funksjon: visa korleis Christian J. Lofthus og Hans Nilsen Hauge såg ut. Gje eleven ein peikepinn på korleis overklassen kledde seg i opplysningstida, det tidstypiske. Moglege handlingar: lesa/analysa biletet åleine eller i forhold til det som står i skrifteksten. Ved markør over: infotekst om biletet.		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"Teksten handla om opprørarar og embeisstanden"	For å finna meir ut av tema For å orientera meg i teksten	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarne og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hørt

Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar

Klassisistisk arkitektur er eit omgrep som blir brukt om alle retningar og periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur som inspirasjon. Vanligvis vert omgrepet brukt om europeisk arkitektur frå 1688 - 1789. Klassisismen tok til med den engelske revolusjonen i 1688 til den slutta rundt den franske revolusjonen i 1789.

I klassisistisk arkitektur er ein opptatt av antikken sine ideal skal prega huset; enkle linjer, klarheit, ro, orden og harmoni.

Perioden som vert omtala som nyklassisisme kan daterast til år 1748, då franskmennene byrja utgravingar i Pompei. Brått stod dåtidas menneske ansikt til ansikt med romersk bebyggelse frå år 79 e. Kr. Franskmennene fekk no førebiletet for både detaljar og byggverk frå vitskapelege historiske utgravingar, og dette spreia seg til andre europeiske land. Klassisismens ideal var majestetiske ro og harmoni, både inni sjølv bygningen og utanpå. Mange bygningar fekk no denne stilen rundt om i Europa.

Side 5: Klassisistisk arkitektur – stilen på bygningane

Tekstuell metafunksjon

Mellompersonleg metafunksjon

Ideasjonell metafunksjon

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre</p> <p>Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den lei deg vidare til ny informasjon</p> <p>Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på "neste".</p>	
<p>Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar</p>	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelje kva skriftteksten handlar om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		
<p>Klassisistisk arkitektur - stilen til bygningar</p> <p>Klassisistisk arkitektur er eit omgrep som blir brukt om alle retningar og periodar som har brukt gresk og romersk arkitektur som inspirasjon. Vanligvis vert omgrepet brukt om europeisk arkitektur frå 1688 - 1789. Klassisismen tok til med den engelske revolusjonen i 1688 til den slutta rundt den franske revolusjonen i 1789.</p> <p>I klassisistisk arkitektur er ein opptatt av antikken sine ideal skal prega huset; enkle linjer, klarheit, ro, orden og harmoni.</p> <p>Perioden som vert omtala som nyklassisisme kan daterast til år 1748, då franskmennene byrja utgravingar i Pompei. Brått stod dåtidas menneske ansikt til ansikt med romersk bebyggelse frå år 79 e. Kr. Franskmennene fekk no førebiletet for både detaljar og byggverk frå vitskapelege historiske utgravingar, og dette spreia seg til andre europeiske land. Klassisismens ideal var majestetiske ro og harmoni, både inni sjølv bygningen og utanpå. Mange bygningar fekk no denne stilen rundt om i Europa.</p>	<p>Skrifttekst – midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>-rulla opp og ned i rulletekstboks</p> <p>-byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Markør i rullefeltet.</p> <p>Byrjar å lesa til venstre i første avsnitt.</p>	
	<p>Bilete – venstre</p> <p>Funksjon: skal visa stilen på murhusa, desse frå overklassen.</p> <p>Moglege handlingar:</p>	<p>Markør + blick på biletet.</p>	

	lesa/analysera biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.		
<p>Ordbok</p> <p>R Rettspraksisen: måten ein brukar lovar og Rettesnor: norm, regel som ein rettar seg Ritual: skikk og bruk, noko ein gjer på sær</p> <p>S Spottande: gjere narr av; håne Samfunnsrefsar: ein som irettesettejse perso Sprenglærd: ein som har veldig mykje bokl Stambord: å ha eit fast bord du sit ved kva</p> <p>T Trvkkefridom: rett til å offentleggjere meir</p>	Ordbok i ressursen.		"Eg hugsar ikkje heilt kva ord det var nå igjen; gesimsen eller eit eller anna uttrykk for ein del på huset."

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"Teksten handla om klassisk arkitektur – stilen til bygningane. Teksten handla også om husa i Noreg korleis dei var på 1700 talet."	For å finna meir ut av tema. For å orientera meg i teksten.	Lesar vurderer ikkje kvifor han vel ut teksten.

24 spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Klassefase | Sett & Hart

Diktinga sitt grunnlag
 Litteraturen si oppgåve var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skreiv, no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludwig van Beethoven skreiv musikk.

Ludvig Holberg - den poetiske raptus
 Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein moromann, samfunnsrefsar og komedieforfattar.
 Les meir >>

Det Norske Selskab
 Var ein uhøgdeleg forening av festglade, norske studentar som samla seg til debatt på Madan Juels kaffihus i København.
 Les meir >>

Johan Herman Wessel
 Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers
 Les meir >>

Ludwig van Beethoven
 Verdskjent komponist, dæ på begge øyror og veldig opptatt av fridom, likskap og brorskap.
 Les meir >>

Side 6:
 Diktarane og litteraturen:
 Diktinga sitt grunnlag

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre</p> <p>Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.</p> <p>Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på "neste".</p>	
<p>Ludvig Holberg - den poetiske raptus Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Har opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein mor samfunnsrefsar og komedieforfattar. Les meir >></p> <p>Det Norske Selskab Var ein uhøgsideleg foreining av festglade, norske student som samla seg til debatt på Madan Juels kaffihus i København. Les meir >></p> <p>Johan Herman Wessel Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers. Les meir >></p> <p>Ludwig van Beethoven Verdskjent komponist, døv på begge øyror og veldig opptat fridom, likskap og brorskap. Les meir >></p>	<p>Tekstutdrag – høgre hjørne nede</p> <p>Funksjon: Gje ein smakebit på innhaldet som ein kan lesa meir om ved å trykkja på "Les meir".</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lese skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon <p>Ved klikk: lesar aktiverer lenkja.</p>	<p>Let musepeikaren følgja "les meir" tekstane under ordet. Hurtige rørsler.</p>	
<p>Diktinga sitt grunnlag Litteraturen si oppgave var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skreiv no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludwig van Beethoven skreiv musikk.</p>	<p>Skrifttekst – midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt 		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>"Teksten handla om diktarane og litteraturen deira."</p>	<p>For å finna meir ut av tema. For å orientera meg i teksten.</p>	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hart

Ludvig Holberg - den poetiske raptus

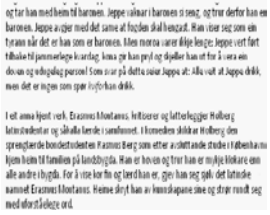
og tar han med heim til baronén. Jeppe vaknar i baronens si seng, og trur derfor han er baronén. Jeppe avgjer med det same at fogden skal hengast. Han viser seg som ein tyrann når det er han som er baronén. Men mora varer ikkje lenge; Jeppe vert ført tilbake til jammerlege kvardag, kona gr han pryl og skjeller han ut for å vera ein doven og udugeleg person! Som svar på dette seier Jeppe at: Alle vert at Jeppe drikk, men det er ingen som spør kviforhan drikk.

I eit anna kjent verk, Erasmus Montanus, kritiserer og latterleggjer Holberg latinstudentar og såkalla lærde i samfunnet. I komedien skildar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg golv det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg med uforstålege ord.

Til filmsnuttane >>

Side 7: Diktarane og litteraturen:
Ludvig Holberg – den poetiske raptus

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Leesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.	Klikkar på "neste".	
	Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om. Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.		
	Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.		

	<p>Bilete – venstre Funksjon: skal visa korleis Holberg såg ut, kledde seg i forhold til samtida . Moglege handlingar: lesa/analysera biletet åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.</p>		
---	---	--	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

" Teksten handla om Ludvig Holberg. Korleis han vart fødd og korleis han tok utdanninga si."	For å finna meir ut av tema. For å orientera meg i teksten.	
--	--	--

Side 8: Diktarene og litteraturen:
Det Norske Selskab

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Skrifttekst + intern lenkje - høgre Funksjon: lenkje til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkje vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt</p>	Klikkar på "neste".	

	vidare.		
<p>Det Norske Selskab</p> <p>Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fisk skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingrike Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ein svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var leie av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danna ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.</p>	<p>Skrifttekst – midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>-rulla opp og ned i rulletekstboks</p> <p>-byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>		
	<p>Bilete – høgre</p> <p>Funksjon: skal visa korleis medlemmene i Det Norske Selskab såg ut, kledde seg i forhold til samtida. Bilete skal skildra ein situasjon kor medlemmene er i debatt.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <p>lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om biletet.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

<p>”Teksten handla om det norske selskap, korleis dei hadde det på 1700 talet. Dei laga seg ein klubb der dei hylla Noreg.”</p>	<p>For å finna meir ut av tema. For å orientera meg i teksten.</p>	
---	--	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hart

Johan Herman Wessel (1742 - 1785) - diktar

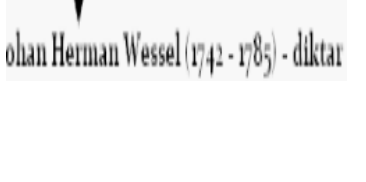

Wessel var presteson og fødd i Akerhus. Etter å ha teke artium drog han til København for å studere. Her blei han gåande som evig student resten av livet. Han var ein humoristisk og sprudlande person, men kunne også vera tungsindig og sorgfull. Han blei tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populært midtpunkt på grunn av sine vittige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok det ein kallar for ein lat og drikkfædig person, og levde eit bohemtilvære i fattigdom og spukdom fram til han døde i 1785.

Den mest kjende versforteljinga er Smeden og Bakeren. Her latterleggjer han rettspaksisen som følgjakk i opplysningstida. Smeden har drøpe ein mann, og må derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier til dommaren at sidan byen har to bakarar, kan heller ein av dei bøta med livet i staden for den verstattelege smeden. Dommaren bestemmer seg for at den eldste av bakarane må bøta livet fordi at mord med liv for liv bør bøte og det er betre å ha ein smed og ein bakar, enn ingen smed og to bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta straffa, og det tykte ikkje Wessel noko om.

Smeden og Bageren >>
Les meir? >>

Side 9: Diktarane og litteraturen
Johan Herman Wessel

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		
<p>Wessel var presteson og komponist i Akershus. Etter å ha vært for å studere. Her blei han gåande som evig student rest humoristisk og sprudlande person, men kunne også vera tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populaert vittige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok drickfældig person, og levde eit bohemtilvære i fattigdom 1785.</p> <p>Den mest kjende verseforteljinga er Smeden og Bakeren rettspraksisen som føregjekk i opplysningstida. Smeden blei derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier to bakarar, kan heller ein av dei bøta med livet i staden for Dommaren bestemmer seg for at den eldste av bakarar med liv for liv bør bøte og det er betre å ha ein smed og bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta st</p>	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: Lesar for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt</p>	<p>Lesar rullar kjapt ned og opp att med musepeikar. Alt skjer i løpet av eit par sekund. Brukar deretter pil ned og opp på tastaturet. Let markøren liggja i ro i det blå rullefeltet.</p>	
	<p>Bilete – venstre</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>” Teksten handla om Johan Herman Wessel, han var ein diktar. Han vart fødd i Akershus.”</p>	<p>For å finna meir ut av tema. For å orientera meg i teksten.</p>	

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosofane | Sett & Hart

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) - komponist

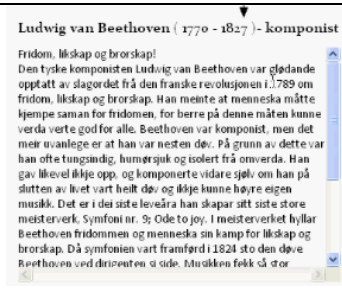
Fridom, likskap og brorskap!
Den tyske komponisten Ludwig van Beethoven var glødande opptatt av slagordet frå den franske revolusjonen i 1789 om fridom, likskap og brorskap. Han meinte at menneske måtte kjempe saman for fridomen, for berre på denne måten kunne verda verte god for alle. Beethoven var komponist, men det meir uvanlege er at han var nesten döv. På grunn av dette var han ofte tungsinndig, humørsjuk og isolert frå omverda. Han gav likevel ikkje opp, og komponerte vidare sjølv om han på slutten av livet vart heilt döv, og ikkje kunne høyre eigen musikk. Det er i dei siste leveåra han skapar sitt siste store mesterverk, Symfoni nr. 9: Ode to joy. I mesterverket hyllar Beethoven fridommen og menneske sin kamp for likskap og brorskap. Då symfonien vart framført i 1824 sto den døve Beethoven ved dirigenten si side. Musikken fekk så stor

Ode to joy

Side 10: Diktarane og litteraturen
Ludwig van Beethoven

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: lenkja til neste side i trestrukturen. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon. Ved klikk: du vert sendt vidare.</p>	<p>Klikkar på "neste".</p>	
	<p>Overskrift – midt på oppe Funksjon: fortelja kva skrifteksten handlar om. Moglege handlingar: lesa skrifteksten for å få meir informasjon.</p>		
	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>	<p>Fører pila nedover på rulletekstboksen. Sjekkar ikkje lengda på teksten først. Les relativt raskt, markør vert flytta hurtig. Etter lesar har lese teksten i rulletekstboksen rullar han opp og flyttar markøren til midt i teksten i siste del. Les grundigare, let markøren følgja orda.</p>	

 <p>Ode to joy</p>	Lenkja med musikk – høgre midten.	Klikkar ikkje på lenkja.	
Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering	
" Denne teksten handla om Beethoven".	For å finna meir ut av tema. For å orientera meg i teksten.		

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet "Det Norske Selskap"⁷

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur
Diktarane og litteraturen
Filosofane
Sett & Hart

Det Norske Selskab

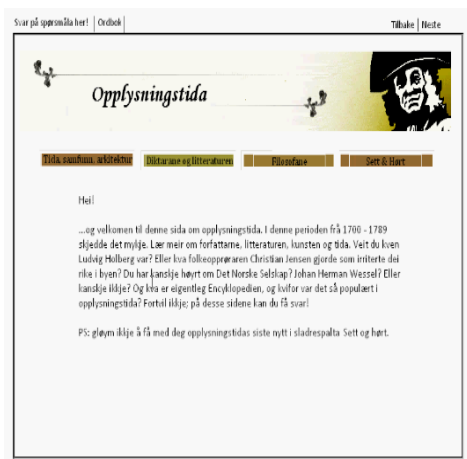
Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonalkjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norske borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danne ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker, og ei av dei viktigaste var å få universitet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben, som elles var ein uhøgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Madam Juels kaffihus. På møta shakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte talar, vitsar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla i store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelaldere n. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer, og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Kjæmper, Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

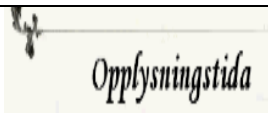
- ⁷
- blå farge viser til medlemmane i klubben
 - grøn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben
 - rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman
 - brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete
 - svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

Datasamling nr. 8: lesar 8

Om lesar 8

- Jenta
- Har god leseforståing i papirbaserte multimodale tekstar
- Har svak digital (teknisk)kompetanse
- Brukar svært lita tid på datamaskina og Internett, og likar ikkje å lese skjermtekstar
- Observasjon:
 - noterer på papir
 - er konsentrert

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Verbaltekst – overskrift viktig modalitet på startside. Ikkje klikkbar. Venstre.	Markør føl augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Rolege, bestemte rørsler med musepeikar.	"Hadde ikkje noko spesiell plan, men... Tenkte å lesa det eg synest virka interessant først".
<p>Hei!</p> <p>...og velkommen til denne sida om opplysningstida. I denne perioden frå 1700 - 1789 sljedde det mykje. Lær meir om forfattere, litteraturen, kunsten og tida. Veit du kven Ludvig Holberg var? Eller kva folkeoppvæaren Christian Jensen gjorde som irriterte dei rike i byen? Du har kanskje høyrte om Det Norske Selskap? Johan Herman Wessel? Eller kanskje ikkje? Og kva er egentleg Encyklopedien, og kvifor var det så populært i opplysningstida? Fortell ikkje på desse sidene kan du få svar!</p> <p>PS: gløym ikkje å få med deg opplysningstidas siste nytt i sladrespalta Sett og hørt.</p>	<p>Skrifttekst – midt på.</p> <p>Funksjon: informasjon om tema og retoriske spm for å leia lesar inn i mot det som er viktig å lesa om.</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesa skriftteksten - ved mus over orda "Sett & Hørt" (som er ei lenkja): blåfargen indikerer at denne lenkja inneheld meir informasjon - ved klikk: lesar vert sendt vidare til "Sett & Hørt" 	<p>Markør føl augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Siste del av skriftteksten vert blå – lesar går ikkje inn på lenkja.</p>	

	Bilete – høgre side oppe i menylinja av L. Holberg som er ein av forfattarane ein kan lesa om i ressursen.	Markør følg augo til lesar, og vert ført under orda under lesing. Rolege, bestemte rørsler med musepeikar.	
---	--	--	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

Blankt.	For å finna meir ut om tema. For å orientera meg i teksten.	
---------	--	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, skriftetru | **Diktarane og litteraturen** | **Filosofane** | Sett & Hart

Filosofane - om korleis ein skulle leve og tru

siktemålet med straffa? Hand og undertrykking skuldast overtru og mangel på kunnskap, og det vart derfor viktig å undervise alle menneske. Dersom alle fekk lære ville det verte slutt på at folk svolt og vart undertrykt av andre. I mange land vart det derfor bestemt at alle born, både fattige og rike, skulle lære å lese og skrive.

Opplysningstida omfatta i første rekke desse landa, Frankrike, Storbritannia og Tyskland, men fekk også verknad for Italia, Russland og Skandinavia. Felles for denne perioden var eit opprør mot tradisjonelle autoritetar, især stat og kyrkje, og eit krav om at styresmaktene skulle vise sin respekt overfor fornufta, den nye autoritet. Opplysningstida sine tenkjarar var som regel ivrige etter å gjere naturvitenskapen sine nye resultat tilgjengeleg for vanlege folk. På det praktiske område stod tenkjarane gjerne for liberalisme og individualisme.

Immanuel Kant formulerte opplysningstida sitt program slik: Opplysning er mennesket sin utgang av den sjølpåførte umyndiggjering. I Frankrike var det særleg Voltaire.

Side 2: Filosofane – om korleis ein skulle leve og tru

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølgja:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.	Klikkar på "Filosofane" på menylinja.	"Eg tykte dette virka interessant, så eg byrja her."
	Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om		

<p>Filosofane - om korleis ein skulle leve og tru</p>	<p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		
<p>...er en av de store forfattere og undertrykket, som alle kunnskap, og det vart derfor viktig å undervise alle menn ville det verte slutt på at folk svolt og vart undertrykt av og derfor bestemt at alle born, både fattige og rike, skulle la</p> <p>Opplysningstida omfatta i første rekke desse landa, Frank Tyskland, men fekk også verknaad for Italia, Russland og S perioden var eit opprør mot tradisjonelle autoritetar, især om at styresmaktene skulle vise sin respekt overfor fornu</p> <p>Opplysningstida sine tenkjarar var som regel ivrige etter nye resultat tilgjengeleg for vanlege folk. På det praktisk gjerne for liberalisme og individualisme.</p> <p>Immanuel Kant formulerte opplysningstida sitt program sin utgang av den sjølvpåførte umyndiggjering. I Frankrik</p>	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
"Teksten handla om filosofar."	For oppgåveteksten seier at eg skal finna meir ut om tema.	

The screenshot shows a website page titled "Opplysningstida". At the top, there is a navigation bar with "Tilbake" and "Neste". Below the title, there is a navigation menu with tabs for "Tida, samfunn, arkitektur", "Diktarane og litteraturen", "Filosofane", and "Sett & Hart". The main content area is divided into two columns. The left column is titled "Diktninga sitt grunnlag" and contains text about the Enlightenment's goal of education and entertainment, and lists authors like Ludvig Holberg, Johan Herman Wessel, and Ludwig van Beethoven. The right column is titled "Ludvig Holberg - den poetiske raptus" and contains text about his life and work, followed by "Det Norske Selskab" and "Ludwig van Beethoven".

Side 3:
Diktarane og litteraturen:
Diktninga sitt grunnlag

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping

<p>Ludvig Holberg - den poetiske raptus Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Har opptatt av trua på fonuitt og kunnskap, var litt av ein mor samfunnsrefsar og komedieforfattar. Les meir >></p> <p>Det Norske Selskab Var ein uhøgstideleg foreining av festglade, norske student som samla seg til debatt på Madan Juels kaffihus i København. Les meir >></p> <p>Johan Herman Wessel Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers Les meir >></p> <p>Ludwig van Beethoven Verdskjent komponist, døv på begge øyrrer og veldig opptat fridom, likskap og brorskap. Les meir >></p>	<p>Tekstutdrag – høgre hjørne nede Funksjon: Gje ein smakebit på innhaldet som ein kan lesa meir om ved å trykkja på "Les meir". Moglege handlingar: - lese skriftteksten - ved mus over: lenkja vert blå og indikerer at den inneheld meir informasjon Ved klikk: lesar aktiverer lenkja.</p>	<p>Let musepeikaren følgja "les meir" tekstane under ordet.</p>	<p>"Eg brukte ikkje fram og tilbake knappane, eg visste ikkje kor eg kom då. Så eg trykte heller på menylinja fordi då kom eg på sida kor eg kunne velja."</p>
<p>Diktinga sitt grunnlag Litteraturen si oppgåve var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populære, og fleire kjende forfattarar skrëv no sine største verk. Ludvig Holberg skrëv komediar, medan komponisten Ludwig van Beethoven skrëv musikk.</p>	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

Blankt	Blankt	Lesar seier ho kjende seg forvirra fordi ho ikkje hadde funne ut av korleis ho skulle navigera i ressursen.
--------	--------	---

Opplysningstida

Tida samfunn, utdanning, Diktarane og litteraturen, Musikk, Sett & hørt

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) - komponist

fridom, likskap og brorskap!
Den tyske komponisten Ludwig van Beethoven var glødnande opptatt av slagordet frå den franske revolusjonen i 1789 om fridom, likskap og brorskap. Han meinte at menneska måtte kjempe saman for fridomen, for berre på denne måten kunne verda verte god for alle. Beethoven var komponist, men det var òg ein strålende komponist. På grunn av dette var han ofte tungsiendig, humarøs og isolert frå omverda. Han gav likevel òg opp, og komponerte vidare sjølv om han på slutten av livet vart heilt døv og òg kunne høyre eigen musikk. Det er i dei siste leveåra han skapar ditt siste store meistarverk, Symfoni nr. 9, Ode to joy. I meistarverket hyllar Beethoven fridommen og menneska sin kamp for likskap og brorskap. Då symfonien vart framført i 1824 sto den døde

Ode to joy

Side 4: Diktarane og litteraturen
Ludwig van Beethoven

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre</p> <p>Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten.</p> <p>Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	
	<p>Filmsnutt – høgre.</p>	<p>Pila bortpå i området rundt playknappen.</p>	
	<p>Skrifttekst – midt på i rulletekstboks</p> <p>Funksjon: hovudskrifttekst om tema</p> <p>Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>	<p>Lagar sirkelrørsler med pila attmed tekstboksen.</p>	<p>”Nja, eg veit ikkje heilt kvifor eg gjer slik med pila. Eg hadde vel lyst å bli ferdig med å lesa, det var ikkje så spennande.”</p>
	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

<p>”Teksten handla om Ludvig van Beethoven.”</p>	<p>For å finna meir ut om temaet. For å sjekka at eg har fått med meg alt.</p>	
--	--	--

Svar på spørsmål her! | Ordbook | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, sansing, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Pionerane | Sett & høyr

Diktinga sitt grunnlag
Litteraturen si oppgave var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populært, og fleire kjende forfattarar skreiv no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludvig van Beethoven skreiv musikk.

Ludvig Holberg - den poetiske raptus
Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og hamskap, var litt av ein moromann, samfunnsreformer og komedieforfattar.
Les meir >>

Det Norske Selskab
Var ein uhegtsidleg forening av festsjule, norske studentar som samla seg til debatt på kladan Juels kaffihus i Høstenham.
Les meir >>

Johan Herman Wessel
Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers
Les meir >>

Ludwig van Beethoven
Verdskjent komponist, døv på begge øyene og veldig opptatt av fridom, kjærleik og brorskap.

Side 5: Diktarane og litteraturen:
Diktinga sitt grunnlag

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.		
Diktinga sitt grunnlag Litteraturen si oppgave var å opplyse og underhalde. Språket skulle vere enklare og meir naturleg. Stilen til perioden før opplysningstida, den snirklete og tunge barokke stilen, blei sterkt kritisert. Teater og skodespel vart veldig populært, og fleire kjende forfattarar skreiv no sine største verk. Ludvig Holberg skreiv komediar, medan komponisten Ludvig van Beethoven skreiv musikk.	Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Lesar for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

		Lesar seier ho ikkje brydde seg med å svara.
--	--	--

Opplysningstida

Tidsskrift, artiklar | Dikrane og litteraturen | Biografier | Sett å hørt

Johan Herman Wessel (1742 - 1785) - diktar

Wessel var presteson og fødd i Åkerhus. Etter å ha teke artium drog han til København for å studere. Her blei han glænde som eig student resten av livet. Han var ein humoristisk og sprøvlende person, men kunne også vere tungsinndig og sorgfull. Han blei tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populært medlem på grunn av sine vittige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok det ein kallar for ein let og diktferdig person, og levde eit bohémistilvære i fattigdom og sjukdom fram til han døydde i 1785.

Den mest kjende versforteljinga er Smeden og Bakeren. Her latterleggjer han rettspøraksisen som føregjekk i opplysningstida. Smeden har drepe ein mann, og må derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier til dommaren at sidan byen har to bakarar, kan heller ein av dei baka med li-er i staden for den verstaftelege smeden. Dommaren bestemmer seg for at den eldre av bakarane må baka li-er for å at mord med li-er bli bote og det er betre å ha ein smed og ein bakar, enn ingen smed og to bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta straffa, og det tykte Wjje Wessel noko om.

Smeden og Bakeren >>
Les meir >>

Side 6: Diktarane og litteraturen:
Johan Herman Wessel

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>Johan Herman Wessel Forfattar som var kjend for sine vittige og spottande vers Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiir deg vidare til ny informasjon.</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	
<p>Johan Herman Wessel (1742 - 1785) - diktar</p>	<p>Overskrift – høgre Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om. Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		
<p>Wessel var presteson og fødd i Åkerhus. Etter å ha teke artium drog han til København for å studere. Her blei han glænde som eig student resten av livet. Han var ein humoristisk og sprøvlende person, men kunne også vere tungsinndig og sorgfull. Han blei tidleg tatt inn i Det Norske Selskab og blei eit populært medlem på grunn av sine vittige og spottande forteljingar på vers. Wessel var nok det ein kallar for ein let og diktferdig person, og levde eit bohémistilvære i fattigdom og sjukdom fram til han døydde i 1785.</p> <p>Den mest kjende versforteljinga er Smeden og Bakeren. Her latterleggjer han rettspøraksisen som føregjekk i opplysningstida. Smeden har drepe ein mann, og må derfor straffast. Men folk treng ein smed i byen og seier til dommaren at sidan byen har to bakarar, kan heller ein av dei baka med li-er i staden for den verstaftelege smeden. Dommaren bestemmer seg for at den eldre av bakarane må baka li-er for å at mord med li-er bli bote og det er betre å ha ein smed og ein bakar, enn ingen smed og to bakarar. Poenget er at ein annan kan dømmast til å ta straffa, og det tykte Wjje Wessel noko om.</p>	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>		
<p>Ordbok</p>	<p>Ordbok – venstre oppe.</p>		

<p>S Spottande: gjere narr av; håne Samfunnsrefsar: ein som irettesetjer personar og handlingane deira Sprenglærd: ein som har veldig mykje bokleg/ teoretisk kunnskap Stambord: å ha eit fast bord du sit ved kvar gong du er på kafeen</p>	<p>”Spottande”</p>	<p>Markør over ordet ”spottande”.</p>	<p>Slo opp på ordet ”spottande”.</p>
<p>Smeden og Bageren >> Les meir? >></p>	<p>Intern lenkja.</p>		
<p>Smeden og bageren (Herman Wessel) Der var en liden By, i Byen var en smed, Som farlig var, naar han blev vred. Han sig en Fiende fik; (dem kan man altid faa) Jeg ingen har, det gaa Min Læser ligesaa! Til Uhæld for dem begge to De træffes i en Kro. De drak (jeg selv i Kro vil) For andet kommer jeg der ikke. Anmerk dog, Læser! dette: Jeg immer gaar paa de honnette). Som sagt, de drak, Og efter mange Skjeldsord, hidsigt Snak, Slaar Smeden Fienden paa Planeten. Saa sterkt var dette Slag, At han saa ikke Dag, Og har et siden seet'en.</p>	<p>Skrifttekst – vers – midten Funksjon: hovudtekst om tema. Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

<p>” Teksten eg las handla om Johan Herman Wessel som har skrivt eit berømt stykke som heiter ”Smeden og bakeren.”</p>	<p>For eg syntest denne teksten var morosam å lesa og lett å forstå. For eg er usikker på kva som er viktig å få med seg om opplysningstida. Fordi eg ikkje heilt forstår temaet så langt og håpar å læra meir.</p>	
--	---	--

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | **Diktarane og litteraturen** | Filosefane | Sett & Hørt

Ludvig Holberg - den poetiske raptus

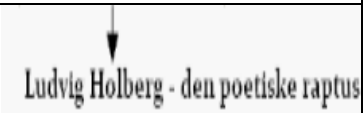
og tar han med heim til baronen. Jeppe våkna i baronen si seng, og trur derfor han er baronen. Jeppe avgjer med det same at fogden skal hengast. Han viser seg som ein tyvann når det er han som er baronen. Iten moroa varer ikkje lenge: Jeppe vert ført tilbake til jammerlege kvardag, kona gjer han prøy og skjeller han ut for å vera ein doven og utdageleg person! Som svar på dette seier Jeppe at: Alle veit at Jeppe drikk, men det er ingen som spør *Avforhan drikk.*

I eit anna kjent verk, Erasmus Montanus, kritiserer og latterleggjer Holberg latinstudentar og såkalla lærde i sanfunnet. I komedien skildrar Holberg den sprenglærde bondestudenten Rasmus Berg som etter avsluttande studie i København kjem heim til familien på landsbygda. Han er hoven og trur han er mykje klokare enn alle andre i bygda. For å vise kor fin og lærd han er, gjev han seg sjølv det latinske namnet Erasmus Montanus. Heime skryt han av kunnskapane sine og strør rundt seg med uforstålege ord.

Til filmsnuttane >>

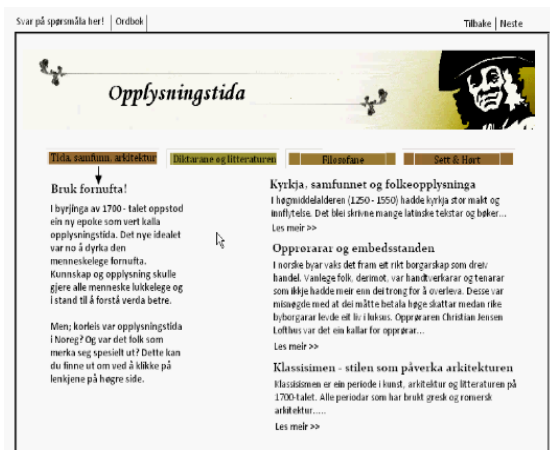
Side 7: Diktarane og litteraturen:
Ludvig Holberg – den poetiske raptus

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Menylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå slik som her, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		
<p>Ludvig Holberg - den poetiske raptus Holberg var heile livet sterkt prega av tida han levde i. Han var opptatt av trua på fornuft og kunnskap, var litt av ein moromann, samfunnsrefsar og komedieforfattar. Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten. Moglege handlingar: Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiar deg vidare til ny informasjon.</p>		
<p>“...og for han med heim til barndom. Jeppe valdar i barnevis si rime, og trer derfor han en barnevis. Jeppe a rjer med det same at ferdan skal havgard. Han visar seg som ein forutan når det er han som er barnevis. Han munta varer djøpe lenge Jeppe vert fort fikkje til jernslege kranleg, koma og han prøf og djøkkar han ut for å vera ein do an og endogdag person! Som a var på dette sasar Jeppe ut: Alla vel at Jeppe drøkk, men det er nypen som opar i jor han drøkk.</p> <p>I et anna kjent verk, Erasmus Montanus, fortelsser og lattekjogger Holberg latetvendet er og så alle berde i samfunnet. I komedien skildrar Holberg den sprengfærdige bondetvendet Erasmus Berg som etter a litt ande studie i København gjem heim til familien på landsbygda. Han er broven og trer han er mykje hokare enn alle andre i bygda. For å vite kor fin og lærd han er, gjev han seg sjø det latinske navnet Erasmus Montanus. Heime drøyt han av kunnigspansone og drar rundt seg med dårsketez ord.</p>	<p>Skrifttekst - midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>		
	<p>Overskrift – venstre side oppe</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
----------------------	-----------------	-----------

<p>” Teksten handla om ein mann som heitte Ludvig Holberg, som i løpet av livet sitt har skrive 26 komediar!”</p>	<p>Det er så mange sider og ein plass må ein byrja.</p>	
---	---	--

Side 8: Tida, samfunnet og litteraturen

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping</p>
	<p>Mønylinje – midten oppe Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har. Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		
	<p>Overskrift - venstre Moglege handlingar: lesa overskrifta for å finna ut om innhaldet i hovudtekst. Ikkje klikkbar.</p>	<p>Beveger markøren over overskrifta.</p>	
	<p>Ingress vertikal- venstre Moglege handlingar: lesa. Ikkje klikkbart.</p>	<p>Markør ligg ute i kanten.</p>	
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysinga I høgmiddelalderen (1250 - 1550) hadde kyrkja stor ma innflytelse. Det blei skrivne mange latinske tekstar og t Les meir >></p>	<p>Skrifttekst + intern lenkja - høgre Funksjon: er ein smakebit på resten av teksten . Moglege handlingar:</p>	<p>Klikkar på lenkja.</p>	

	Ved mus over: lenkja vert blå, indikerer at den leiur deg vidare til ny informasjon.		
--	--	--	--

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
	Det er så mange sider og ein plass må ein byrja. For eg er usikker på kva som er viktig å få med seg om opplysningstida.	Lesar noterer kva teksten handlar om i <i>skriveboka</i> si, men kopierer det ikkje over i ressursen.

Side 9: Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
------------------------	------------------------------	--------------------------	--

Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
<p>øgmiddelalderen (1250- 1550) hadde kyrkja stor makt og innflytelse. Det blei tyme mange latinske tekstar og bøker, og kyrkjene blei utsmykka med store, støre kunstverk. Den kristna trua sto sterkt og skapte ei trygg tilvære for folk st. Folk meinte at Bibelen gav svar på korleis ein skulle leve og forhalde seg til Guds s. Den var ei regelbok som forfjilde korleis ein burde oppføre seg ovanfor andre menneske. Men, den sterke kristentru hadde også skyggesider. Den som trudde og ikte annleis, kunne risikere å verte forfylgt av kyrkja sine menn. I tillegg var menneske sin måte å tenkje på prega av gamal overtru og fordommar.</p> <p>ter kvart endra dette seg. Vanlege menneske vart ljende med nye tankar, teoriar, skaplege oppdagingar og vart på denne måten meir opplyste.</p> <p>rankrike vart det gitt ut eit 18 binds stort konversasjonleksikon kalla cyklopedien. Leksikonet inneheld samla kunnskap om tida, opplysningstida, og sining var å gje folk kunnskap. Ein av dei største forfattarane i opplysningstida var</p>	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: Les for å orientera seg om tema. Bruka rulletekstboksen. - Byrja å lesa til venstre i første eller andre avsnitt.</p>	<p>Fører markøren raskt ned på det blå feltet i rullefeltboksen for å sjekka lengde. Beveger deretter markøren utanfor tekstfeltet i sikk sakk mønster. Bruker venstre tast + markør når han rullar ned sida. Byrjar å lesa i første avsnitt og fortset nedover.</p>	

	<p>Bilete – svart/kvitt frå Opplysningstida - venstre. Viser omlaget på Encyklopedien. Består av skrifttekst og teikning. Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ved mus over kjem info tekst om biletet - ikkje klikkbart 	<p>Har markøren over bilete, i ro ei lita stund. Infotekst kjem fram, les den ikkje.</p>	
<p>Kyrkja, samfunnet og folkeopplysninga</p>	<p>Overskrift – venstre øvst Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om. Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>		

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
<p>”Teksten handla om at kyrkja hadde mykje makt og at alle trudde at viss ein fulgte Bibelen var det den beste måten å leva”.</p>	<p>For å sjekka at eg har fått med meg alt.</p>	

Side 10: Filosofane – om korleis ein skulle leve og tru

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
<p>Lesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:</p>	<p>Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial</p>	<p>Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler</p>	<p>Kommentar frå lesar om eiga meningsgskaping</p>

	<p>Menylinja – høgre Funksjon: skal visa dei vala lesarane har i forhold til tema. Er klikkbare lenkjar. Moglege handlingar: ved markør over: skrifta vert blå – indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk – lesar vert sendt vidare i ressursen. Modaliteten timeglas: indikerer at maskina jobbar, at lesar må venta på at sida skal opna seg.</p>	<p>Klikkar på "Filosofane".</p>	<p>"Eg gløymde vel sånn halvvegs at eg hadde vore her før, men fekk i alle fall visst det då eg gjekk inn. Kjende igjen bilete av dei to (peikar på bilete av filosofane)."</p>
<p>...kunnskap, og det vart derfor viktig å undervise alle menn... ...derfor bestemt at alle born, både fattige og rike, skulle la... Opplysningstida omfatta i første rekke desse landa, Frankrike og Tyskland, men fekk også verknad for Italia, Russland og Spania. I denne perioden var det opprør mot tradisjonelle autoritetar, især om at styresmaktene skulle vise sin respekt overfor fornuft og om at styresmaktene skulle vise sin respekt overfor fornuft. Opplysningstida sine tenkjarar var som regel kvite etter nye resultat tilgjengeleg for vanlege folk. På det praktiske gjernar for liberalisme og individualisme. Immanuel Kant formulerte opplysningstida sitt program i sin utgang av den sjølvførte umyndiggjering. I Frankrike...</p>	<p>Skrifttekst – midten Funksjon: hovudtekst om tema Moglege handlingar: -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt.</p>		
 	<p>Bilete – venstre midten Funksjon: skal vise personane det står skriva om, desse frå overklassen. Moglege handlingar: lesa/analysa bilete åleine eller i forhold til det som står i skriftteksten. Ved mus markør over: infotekst om bilete.</p>	<p>Markør ligg i ro på høgre side av bilete.</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
Blankt	Blankt	Lesar noterer kva teksten handla om i <i>skriveboka</i> si, men kopierer det ikkje over i ressursen.

Svar på spørsmål her! | Ordbok | Tilbake | Neste

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur

Opprorarane og embedsmennene

I 1600 blei det innført eneveldig kongemakt i Danmark - Noreg, noko som betydde at den felle kongen hadde og styrte fri i Danmark. Då den eneveldige kongen stort sett var utrika til å styra var det trønde embedsmennene, altså prester og offiserer, som styrte. I norske byar vaks det fram ett rikt borgarskap som drev handel. Vanlege folk, derimot, var handverkarar og tenarar som ikkje hadde mer enn dei treng for å overleva. Desse var misnøgd med at dei måtte betala høge skattar medan rike byborgarar levde et liv i luksus. Noe gjorde opprør mot embedsmennene. Christian Jensen Lofthus var bonde, men drev også med handel og bygde skip. Dette var ikkje lovleg; ein bonde hadde ikkje lov å driva med handel. Embedsmennene forlanga at han skulle arresterast, men Lofthus nekta. Hauge hadde bøndar støtta han, men likevel vart han satt i fengsel på Åkershus festning. Her sat han til han døydde.

Ein annan kjent norsk folkeopprørar er Hans Nielsen Hauge (1771 - 1824). Hauge reiste rundt og tala om Gud på gardane. Der han var pla dei alltid å samla seg trange

Side 11: Opprorarane og embedsmenn

Tekstuell metafunksjon	Mellompersonleg metafunksjon	Ideasjonell metafunksjon	
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--

Leesevegen/ komposisjonen i den realiserte teksten i rekkefølga:	Type modalitet Modalt samspel Handlingspotensial	Lesar sin aktivitetsstruktur: markør + rørsler	Kommentar frå lesar om eiga meningsskaping
	<p>Menylinje – midten oppe</p> <p>Funksjon: gjev lesaren oversikt over dei vala han har.</p> <p>Moglege handlingar: Ved markør over skrifttekst: endrar farge til blå, indikerer at det er ei lenkja. Ved klikk: lenkja aktiviserast.</p>		
	<p>Skrifttekst – midten</p> <p>Funksjon: hovudtekst om tema</p> <p>Moglege handlingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rulla opp og ned i rulletekstboks -byrja å lesa til venstre i første, andre eller tredje avsnitt. 	<p>Markør på rullefeltet.</p> <p>Rullar raskt ned og opp.</p> <p>Byrjar å lesa til venstre i første avsnitt, fortset suksessivt.</p>	
	<p>Overskrift – venstre øvst</p> <p>Funksjon: fortelja kva skriftteksten handlar om.</p> <p>Moglege handlingar: lesa skriftteksten for å få meir informasjon.</p>	<p>Les overskrifta.</p>	

Teksten handla om...	Eg las for å...	Vurdering
-----------------------------	------------------------	------------------

"Teksten handla om at embetsmennene hadde meir makt enn byfolket på ein måte."

For å lesa dette.

Tekstbinding i og mellom skrifttekst og biletet "Det Norske Selskap"⁸

Opplysningstida

Tida, samfunn, arkitektur | Diktarane og litteraturen | Filosofane | Sett & Hørt

Det Norske Selskab

Mot slutten av 1700 talet var Noreg i sterk økonomisk vekst. Landet tente gode pengar på fiske, skipsfart, gruveutvinning og trelast som gjorde landet stadig meir velstående. Noreg fekk med andre ord ein viktig økonomisk posisjon i tvillingriket Danmark - Noreg. Dette resulterte i at nordmenn fekk større nasjonal kjensle og nasjonalpatriotisme. Trass i den økonomiske framgangen hadde Noreg ei svak stilling politisk i tvillingriket Danmark - Noreg. Norsk borgarar, embetsmenn og studentar i København var lei av dette. I 1772 bestemte dei seg for å danne ein eigen klubb for å diskutere politikk, rettferd og folkestyre. Klubben kalla dei for Det Norske Selskab.

Det Norske Selskab hadde fleire funksjonar. Den hadde politiske kampsaker, og ei av dei viktigaste var å få universitet i Oslo. Fram til no måtte alle som skulle studere reise til København. Klubben som elles var ein uhøgtideleg foreining av festglade studentar, samla seg på Madam Juels Kaffihus. På møta snakka dei om politikk, dei hylla Noreg gjennom feststemte talar, vitsar og songar. Spesielt vart den norske bonden og naturen hylla i store ordelag, men også den gode tida Noreg hadde i middelalderen. Klubben hadde på det meste 100 medlemmer, og mange av desse var kjende forfattarar. Blant dei mest kjente var Johan Nordahl Brun som skreiv vår fyrste nasjonalsong Noreg Kiæmpers Fødeland. Fleire andre medlemmer var også med på å forma Noregs første grunnlov på Eidsvoll i 1914.

8

----- blå farge viser til medlemmane i klubben

----- grøn farge viser til aktivitetane/ det dei gjorde i klubben

----- rosa farge viser substantiv og pronomen som høyrer saman

----- brun farge viser ord som fekk lesar til å stoppe opp og studere bilete

→ svart pil frå ord og setningar som høyrer saman med det du ser på teikninga - handling

